	3

1
2
3

1	2	3
4	5	6

LHUER

A

PICTVRA VEL DELINEATIO H

vectorum, una cum eorum

ELINEATIO HOMINVM NVPER EX ANGLIA AD-
um,una cum eorum armis,tentoriis,& naviculis.

PICTVRA VEAD-

M
FO
AN
OI

Ex

D.

Cum

DE

MARTINI FORBISSERI ANGLI NAVIGATIONE IN REGIONES OCCIDENTIS ET SEPTENTRIONIS.

Narratio historica,

Ex Gallico sermone in Latinum translata

per

D. JOAN. THO. FREIGIUM.

Cum gratia & privilegio Imperiali.

CIↃ. IↃ. XXC.

VIRO AMPLISSIMO, DOMINO HIERONYMO PAVMGARTNERO, SEPTEMVIro Reip. Noriberg. & Scholarchæ Gymnasii Altorfiensium,

IOAN. THOMAS FREIGIVS S.

AVIGATIONES inusitatæ, quæ superiore proximo seculo per homines ingenii magnitudine et animi fortitudine præstantes in usum revocatæ sunt, meritò disputationem plenam jucunditatis & oblectationis pepererunt, an tot insulæ, totq; regiones intra centum annos propemodum detectæ, veteribus cognitæ fuerint. Etsi autem ipsa novi orbis appellatio, satis indicare videatur, antiquos de ipso aut nihil aut perparum scivisse, præsertim cum in veterum commentariis altum de eo silentium sit: in eam tamen opinionem veni, ut existimem novum

vum

vum, quem vocant, orbem antiquis non omnino ignotum fuisse. Nam ut à Platone, philosophorum Deo, potissimum incipiam, ait is in Timæo, seu quisquis ejus libri autor fuit, insulam in occidente Atlanteam fuisse extra columnas Herculis, Africa & Asia longè majorem. Sic enim ait: Ην ποτε δύναμις ὕβρει πορευομένη ἅμα ἐπὶ πᾶσαν εὐρώπην καὶ ἀσίαν, ἔξωθεν ὁρμηθεῖσα ἐκ τοῦ ἀτλαντικοῦ πελάγους. (τότε γὰρ πορεύσιμον ἦν τὸ ἐκεῖ πέλαγος) νῆσον γὰρ πρὸ τοῦ στόματος εἶχεν ὃ καλεῖται ἡρακλέους στῆλαι. ἡ δὲ νῆσος λιβύης ἦν καὶ ἀσίας μείζων, ἐν δὲ τῇ ἀτλαντίδι ταύτῃ νήσῳ, μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων, κρατοῦσα μὲν ἁπάσης τῆς νήσου, πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου. *Idem propemodū in Critia scribit. Antiquior autem illo Homerus, cum duplices Æthiopas faciat, ad occidentalem illam insulam respexisse videtur, Sic enim ait:*

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Ne autem de Africæ Æthiopibus id tantum intelligi possit, facit Crates apud Strabonem libro primo: ubi Strabo ipse, qui hos Homeri versus ex sententia Cratetis interpretatur, sic ait: ὥσπερ οὖν οἱ παρ' ἡμῖν αἰθίοπες οὗτοι λέγονται οἱ πρὸς μεσημβρίαν

κεκλιμέ-

κεκλιμένοι παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἔσχατοι τῶν ἄλλων παροικοῦντες τὸν ὠκεανόν: οὕτως οἴεται δεῖν καὶ πέραν τοῦ ὠκεανοῦ νοεῖσθαι τινὰς αἰθίοπας ἐσχάτους τῶν ἄλλων, τῶν ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ παροικοῦντας τὸν αὐτὸν τοῦτον ὠκεανόν. διττοὺς δὲ εἶναι καὶ διχθὰ δεδάσθαι ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ. *Hoc eſt: Sicut à nobis ii dicuntur Æthiopes, qui verſus meridiem ſiti totius habitatæ terræ in extremo ad Oceanum accolunt: ita putat etiam trans Oceanum intelligendos eſſe alios quoſdam Æthiopes, reliquorum extremos, qui in altera temperata Zona ipſi quoq; ad Oceanum habitent. Eos igitur geminos eſſe & bifariam diviſos. Sed memoratu dignius eſt, quod idem Strabo lib. 2. de Menelai Regis Græcorum peregrinatione ſcribit ex Ariſtonico Grammatico, qui dicat eum circumnavigaſſe per Gades uſq; ad Indiam, tempus etiam peregrinationi accommodans, quòd octavo nimirum anno redierit. Multò autem admirabilius eſt, quod de Eudoxi navigatione eodem libro refert. Is cum in Ægyptum veniſſet, quo tempore Evergetes ſecundus regnum tenebat: cum rege & ejus familiaribus ſermones contulit, maximè de ſurſum navigando Nilo. Fortè*

 tum

tum à custodibus Arabici sinus, Indus quidam ad regem fuit allatus, dicentib. eum semimortuum à se inventum fuisse in navi solum, neq; se scire quis aut cujas esset, quòd sermonem ejus non intelligerent: Hunc igitur rex cõmendavit iis, qui eum linguam Græcam docerent, qua percepta, homo narravit ex India se navigantem recto cursu excidisse, atq; huc evasisse, sociis fame amißis: simulq́; pollicitus est se navigationis ad Indos monstratorem fore iis, quibus eam rem rex demandaret, inter quos & Eudoxus fuit. Hic ad Indos cum donis navigavit, & eorum loco reportavit aromata ac lapides preciosos, quorũ alios fluvii cum scrupis devehunt, alii effodiuntur concreti ex humore, ut apud nos crystalli. Cæterũ Eudoxus sua spe falsus fuit, Evergeta quicquid nave advexerat adimente. Mortuo Evergeta, uxor ejus Cleopatra tenuit regnum, rursusq́; ab hac missus Eudoxus majore cum apparatu, ventis supra Æthiopiam est delatus: ubi cum ad quædam loca appulisset, animos incolarum sibi conciliavit frumenti, vini & caricarum largitione, quibus illi carebant: ab iisq́; è contrà aquam

& na-

& navigationis duces accepit, & vocabula quædam descripsit: cumq; invenisset summitatem proræ è naufragio superstitem, equo insculpto insignem, idq; cujusdam navi ab occasu advecti naufragium esse inaudivisset, secum in reditu detulit, salvusq; in Ægyptum rediit, filio Cleopatræ jam suffecto in regnum: & denuò omnibus fuit spoliatus, cum compertum esset multa ipsum intervertisse. Proræ autem summitas ab ipso in emporium delata, nauclerisq; exhibita est, fuitq; ab his edoctus, Gaditanæ esse id navis. Nam Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis, quas equos appellent à proræ insignibus, iisq; eos piscandi gratia usq; ad Lixum amnem circa Maurusiam navigare: atque adeò quidam nauclerorum lignum illud unius eorum fuisse, qui ulterius à Lixo fluvio navigarant, neq; reversi fuerant. Ex his Eudoxus collegit, posse Libyam navigio circumiri: itaq; Cyzicum in patriam reversus, omnibusq; suis facultatibus navi impositis navigationem instituit: primũ Dicæarchiam, inde Massiliam, ac reliquæ deinde ora maritima navigata Gades

 perve-

pervenit. Vbique autem divulgato instituto, rem fecit, magnaque navi comparata et duabus scaphis lemborum piraticorum similibus, impositis pueris symphoniacis, medicis, aliisque artificibus, Indiam versus per altum navigavit, subvectus continentibus Favoniis. His autem, qui unà vehebantur, ex navigatione defeßis, invitus ad terram secundo vento appulit, metuens sibi ab æstuum marinorum vicibus. Evenit autem quod metuerat. Subsedit enim navis, sensim tamen, non subitò soluta: sed & merces prius & lignorum deinde major pars in terram fuit egesta. E quibus lignis tertium confecit lembum, aßimilem quinquaginta remorum navi, et navigavit usque ad eos homines, qui sermone eo utebantur, quem antea literis ab eo signatum fuisse retulimus. Id etiam ibi animadvertit, hos homines ejusdem gentis esse cum illis Æthiopibus, & esse similes in Bocchi regno. Inde omissa ad Indos navigatione rediit, interque navigandum annotavit insulam, quam aqua & arboribus bene instructã vidit. Cum in Maurusiam incolumis pervenisset, divenditis lembis terrestri itinere ad Bocchum ivit,

eique

ciq; suscipiendæ hujus navigationis autor fuit. Vicit tamen sententia familiarium, qui monebant, metuendum esse, ne ditio hæc ita aliorum insidiis opportuna redderetur, cõmonstrato aditu iis qui extrinsecus bellum inferre vellent. Itaque ipse, cum audiret verbis se ad eam destinari navigationem, futurum autem ut in solam aliquam exponeretur insulam: in Romanorum effugit provinciam, indeq; in Hispaniam. Tum rursus constructa terete navi, & alia quinquaginta remorum longa, ut illa per altum veheretur, hæc ponè terram: impositis instrumentis rusticis, seminibus & architectis, ad eandem circumnavigationem se contulit, eo consilio, ut, si ea tardius succederet, in prius annotata insula hyemaret, consitisq; agris & perceptis fructibus, initio propositam navigationem absolveret. Hæc Strabo de Eudoxi περίπλῳ: optandum autem esset plura de hac Eudoxi navigatione per illum annotata fuisse. Et quanquam hæc quoq; pauca suo quodam instituto refellere conetur, non tamen incredibilem fuisse illam Eudoxi circumnavigationem, experientia nostri seculi am-

plissimo

plißimo teſtimonio comprobavit. Accedit & autoritas Plinii, qui lib.2. cap. 67. ait, à Gadibus columnisq́ Herculis, Hiſpaniæ & Galliarum circuitu, ſuo tempore totum navigatum fuiſſe occidentem. Septentrionalem vero Oceanum majore ex parte navigatum eſſe auſpiciis Divi Auguſti. Præterea ait Nepotem Cornelium autorem eſſe, Eudoxum quendam ſua ætate, cum Ptolemæum Lathyrum fugeret, Arabico ſinu egreſſum, Gades uſq́ pervectum: multoq́ ante eum Cælium Antipatrum vidiſſe, qui navigarit ex Hiſpania in Æthiopiam commercii gratia. Eundem Nepotem de Septentrionali circuitu tradere ait, Q. Metello Celeri C. Afranii in conſulatu collegæ, ſed tũ Galliæ proconſuli, Indos à rege Suevorum dono datos, qui ex India commercii cauſa navigantes, tempeſtatibus eſſent in Germaniam abrepti. Hæc ille. Quin etiam ſunt nonnulli, qui tempore Cæſaris Auguſti Americam notam fuiſſe exiſtiment, argumento ejus quod Virgilius libro ſexto Æneid. canit,

Jacet extra ſydera tellus,
Extra anni ſoliſq́ vias, ubi cælifer Atlas

Axem

Axem humero torquet ſtellis ardentibus
aptum.

Nam quòd hæc Servius de Æthiopia Maurorum, apud quos Atlas mons eſt, intelligit: germanæ nugæ ſunt: cum Maro haud dubiè Atlanticam Platonis inſulam his verſibus deſcribat, quam extra Zodiacum tam verſus Septentrionem quàm verſus Meridiem ſe extendere ſciebat. Nec omittendum aut contemnendum eſt quod Ariſtoteles in libello περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων, *hoc eſt, de mirandis in natura auditis refert.* Ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ ἔξω ἡρακλείων στηλῶν φασὶ ὑπὸ Καρχηδονίων νῆσον εὑρεθῆναι ἐρήμην, ἔχουσαν ὕλην τε παντοδαπὴν καὶ ποταμοὺς πλωτοὺς καὶ τοῖς λοιποῖς καρποῖς θαυμαστήν, ἀπέχουσαν δὲ πλειόνων ἡμερῶν, ἐν ᾗ ἐπιμισγομένων τῶν Καρχηδονίων πλεονάκις διὰ τὴν εὐδαιμονίαν, ἐνίων γέ μην καὶ οἰκούντων, τοὺς προεστῶτας τῶν Καρχηδονίων ἀπείπασθαι θανάτῳ ζημιοῦν τοὺς εἰς αὐτὴν πλευσομένους, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας πάντας ἀφεῖναι, ἵνα μὴ διαπελῶσι μηδὲ πλῆθος συστραφὲν ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ τινὰ νῆσον, κυρίας τύχῃ, καὶ τὴν τῶν Καρχηδονίων εὐδαιμονίαν ἀφέληται. *Hoc eſt, ut Pirckaimerus interpretatus eſt: Trans Herculis columnas in eo mari, quod Atlanticum dicitur, inventam quandam*

inſulam

insulam à Carthaginensium mercatoribus olim fuisse inquiunt, à nullis id temporis habitatam, præterquam à feris, & propterea sylvestrem admodum & multis refertam arboribus: alioqui fluminibus plurimis ad navigandum aptißimis plenam, ac incredibili quadam omnium rerum nascentiũ ubertate profluentem, sed remotam à continenti plurium dierum navigatione. Ad quam cum nonnulli Carthaginensium mercatores fortè accessissent, captiq́ ejus loci fertilitate ac aëris clementia, ibi sedem fixissent: commotos ob id Carthaginenses, ferunt statim consilio publico decrevisse, morte indicta, ne quis posthac illuc navigare auderet: & qui jam erant, jußisse statim interfici (Pyrckaimerus videtur legisse ἀποκτεῖναι) ne ipsius insulæ fama perveniret ad alias nationes, submitterenturq́ alicui fortiori imperio, ac fieret quasi oppugnaculum quoddam adversus eorum libertatem. Et in eodem libello circa finem ferè ait: Λέγουσι περὶ Φοίνικας τοὺς κατοικοῦντας τὰ γάδειρα καλούμενα, ἔξω πλέοντας ἡρακλείων στηλῶν ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ ἡμέρας τέτταρας, παραγίνεσθαι εἴς τινας τόπους ἐρήμους, θρύου

καὶ

καὶ θύννους πλήρεις, οὓς ὅταν μὲν ἄμπωτις ᾖ, βαπτίζεσθαι, ὅταν δὲ πλημμύρα, κατακλύζεσθαι. ἐφ' ὧν εὑρίσκεσθαι ὑπερβάλλον θύννων πλῆθος. καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ τοῖς πάχεσιν ἄπιστον ἀποκείλωσιν, οὓς ταριχεύοντες καὶ συνθέντες εἰς ἀγγεῖα, διακομίζουσιν εἰς Καρχηδόνα, ὧν Καρχηδόνιοι μόνον οὐ ποιοῦνται τὴν ἐξαγωγήν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀρετὴν ἣν ἔχουσι κατὰ τὴν βρῶσιν, αὐτοὶ καταναλίσκουσι. *Hoc est, ut idem interpretatus est: Ajunt etiã Phœnices illos, qui ultima Gadium incolunt, cum trans Herculis columnas per dies quatuor enavigasset, vento maximo Apeliote tracti, applicuisse tandem ad loca quædam inculta prorsus ac deserta, verùm plena multa illuvie, & continuo penè conquassata motu: ea ubi cessaverit æstus, facilè conspici posse, sed redeunte immergi: in quibus invenisse eos affirmant incredibilem quandam Thynnorum multitudinem, magnitudine quidem et amplitudine admirabili. Tum verò ab his laqueos parari cepisse, quibus caperentur: captos autem membratim concidere, atq; eorum carnes desiccare paulatim consuevisse, ac demum in vasis reconditos, deferre Carthaginem. Verum à Carthaginensibus non exportari ulte-*

 rius

rius è civitate, sed potius eos domi consu-
mere, ob eam quam ferunt hujusmodi pi-
sces in conviviis dignitatem & excellen-
tiam de se præstare. Nec verò prophano-
rum duntaxat autorum, sed sacrarum
etiam literarum testimonio uti hac in re
possumus. Nam ubi lib. 3. Regum cap. 9.
mentio fit insulæ Ophir, ex qua classis Sa-
lomonis aurum advexerit: ibi hanc re-
gionem Indiæ pleriq; intelligunt, recentio-
res verò Hispaniolam in novo orbe versus
occidentem inventam: quam ab Heber
nepote Ophir (de quo Genes. 10.) dictam
esse autumant. His igitur & tot philoso-
phorum, poëtarum, Geographorũ, Gram-
maticorum, sacrarum literarum testimo-
niis constat illum novum orbem veteribus
quoq; non prorsus ignotum fuisse. Quæ au-
tem causa fuerit, cur illa navigatio tam
diu intermissa sit, incertum est. Credibile
tamen est vel regum civitatumq; inter-
dictis illis id accidisse, vel ob Romani im-
perii inclinationem, cum totus orbis noster
bellis & vastationibus Gothorum, Vanda-
lorum, Longobardorum arderet: & Tur-
cici imperii incrementum, omnes vires &
cogitationes Europæ in se converteret. Sed

utcunq;

utcunq; se res ista habeat, hoc proximo seculo magna ex parte istæ regiones rursus detectæ sunt insatiabili Hispanorum cupiditate, sed autore & inventore Christophoro Columbo Genuense, qui primus Ferdinando & Isabella regibus Hispaniarũ, novũ orbem investigavit anno CIↃ. CCCCXCII. & Cubam, Hispaniolam, Cubaguam, insulas: item Veraguam & Vrabam Indicæ continentis provincias detexit. Hunc sub Carolo Quinto Imp. secuti sunt alii. Cortesius enim novam Hispaniam & Mexicanum Montezumæ regnum: Valboa mare australe, quod vulgò mare del Sur dicitur: Pizarrus Peruanum ingens illud Attabalibæ regnum: Magellanes Magellanicum à suo nomine fretum: Pontius Legionensis Floridam provinciam: Fernandes Jucatanam aperuerunt. Et sanè magnum hoc nostri seculi beneficium videri posset, nisi statim fœda avaritiæ ingluvie, diraq; ducum inter se laniena fœdatum inquinatumq; fuisset. Nam post primam illam pugnam, inter Christophorum Columbum et Franciscum Borestum in insula Hispaniola commissam: nónne ipsi duces, qui Peruanam il-

lam terram cepere (ut Lullus Balearicus annotavit) & in illa gubernanda sibi successere, mutuis cædibus omnes ferè confecti sunt? Nã Franciscus Pizarrus strangulavit Almagrum: Pizarrum vicißim necavit filius Almagri: hunc postea Vasca decollavit: Vascam cepit Blasco prorex: hunc in prælio interfecit frater Pizarri: Pizarrus tandem à Vasca capitali supplicio affectus est. Rectè enim Sophocles in Antigona.

Οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἷον ἄργυρος
Κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε: τοῦτο καὶ πόλεις
Πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησι δόμων,
Τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
Χρηστὰς πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἵστασθαι βροτῶν.
Πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν,
Καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι.

Et Horatius lib. 3. Carm. oda 16.

Aurum per medios ire satellites
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo.
Crescentem sequitur cura pecuniam
Majorumq; fames.

Quod verò ad originem & stirpem harum gentium attinet, in eam sententiam aliquando delapsus sum, ut ex Cha-

m

mi posteris deductas esse, et parentis maledictis ac diris irretitas, in hanc extremam orbis partem, ab humanitate penitus semotam, relegatas crediderim. Quã meam sententiam mirabiliter confirmari sensi, cum è Lerio navigationis Brasiliensis cap. 16. cognoscerem, eundem idem sensisse sedecim annis antè, quàm Hispani autoris, qui historiam generalem Indiæ scripsit, sententiam de eadem re eandem cognovisset. Et sanè in his rerum obscuritatibus nihil illa conjectura nobis magis verisimile occurrit, vel potius nihil occurrere posse existimo. Hæc de nostri seculi navigationibus præfari volui, vir Amplissime: ut nostrorum colloquiorum, quæ de his rebus inter nos habita sæpè sunt, memoriam renovarem, accommodatam ad eam rem quam tuo hortatu aggressi sumus. Te enim suadente & hortante navigationem illam Anglicanam è Gallico sermone converti, quam Forbisserius Anglus Septentrionem versus suscepit. Quæ quoniam te autore Latinè loqui cepit, ad te potissimum eundem redit: sed præstat Pithoum ipsum exordientem et narrantem Latinè audire.

AD DOMINVM DE ALTO ET PVEL- MONASTERIO, COMMISSArium rerum bellicarum ordinarium, Præfatio

NICOLAI PITHOI, DOmini de Chamgoberto.

NON DVBITO QVIN, SI *homines isti, qui summum bonum opibus & divitiis metiuntur, quiq; illud Poëtæ semper in ore habent:*

O cives cives, quærenda pecunia primum:

in hanc historiam inciderint: quam primùm de tot thesauris & immani opulentia, quæ in Septentrionalis illius oræ visceribus abstrusa est, narrari audierint, statim beatos illius regionis incolas existimaturi, & cum iisdem, quantumvis barbaris, suam conditionem libenter permutaturi sint. Alii vero, qui miserias & calamitates, quas plerunq; hæ immensæ divitiæ & opes tanquam comites secum adducunt, considerabunt: ii clades illius populi & durissimam conditionem deplorabunt, dicentq; optandum, totam illam malorum escam quam longissimè ab illis esse remotam. Nam pro sua prudentia, animis cogitationeq; præcipient, sibiq; videre vide-

buntur miseras gentes sub perpetuum durißimæ servitutis jugum redactas, quæ antea aureo quodam seculo, summa libertate & dulcißimo otio, longè ab inimicorum metu remoti, suo jure fruebantur, contenti rebus quas terra ipsis sua sponte suppeditabat. Deniq; superioris ætatis & aliorum populorum tristißimis eventis animo repetendis, de futuris conjecturam facientes, nequaquam dubitabunt quin eadem aut similia his expectanda & perpetienda sint. Existimabunt enim eos omnibus his rebus, quas poßident, spoliatum iri, futurumq; ut in manus incidant exterorum, qui eos ex patria transportatos, collocaturi sint ubi sibi quam maximè expedierit. Quin etiam nullum alium eorum usum futurum, quam fossorum, ad excavandam scilicet humum & rimanda terræ viscera, ut detegant thesauros, quos illa gremio suo abstrusos contegit: utq; instar mulorum & jumentorum trahant vexentq; auri massas sine ulla spe præmii aut mercedis. Vxores ipsorum & filiæ, impurorum hominum violentiis & stupris objicientur, quient: ipsi tributis onerati, ac naturali libertate spoliati, in indignam servitutem abducentur: tandemq; cum terra omnibus thesauris exhausta, ipsi autem egregiè suis bonis nudati fuerint, indignißimè voci præconis subjecti, plus offerenti addicentur. Et ut in pauca conferam, hanc summam suæ cogitationis isti facient, fore ut cum his agatur, quemadmodū cum Indis & aliis pluribus actum sit. Cæterum is, qui saniore

 judicio

judicio præditi fuerint, oculos animi paulò altius attollent, considerabuntq́; quæ fœlicitas & prosperitas illis barbaris pro his thesauris in terræ visceribus latentibus, parata sit. Nam hujus ætatis homines ita comparati & lucri cupiditate adeo inflammati sunt, ut sine spe alicujus emolumenti non facilè aliquis reperiatur, qui navigationem suscipere velit in illas regiones, quæ frigoribus torpent, montibus altissimis & glacie perpetua rigent, majore anni parte luce & splendore Solis carent: ubi calidissima æstatis tempestas ita frigida est ut media apud nos hyems: adeò ut, si ita liceat dicere, in naturæ contemtum factæ videantur, ab hominibus barbaris, crudelibus & anthropophagis habitatæ. Itaq́; si illæ regiones omnino steriles & sine emolumento essent, periculum esset ne perpetuò incognitæ manerent, nec ullo hominum commercio frequentarentur: quo fieret, ut hi quoq́; miseri homines, qui in his remotissimis regionib. hinc inde per vastas solitudines dispersi sunt, perpetuò illam vitã immanem & ferocem degerent, alieni ab omni civilitate, & spoliati usu rationis, quodq́; miserrimum est, privati vero & summo hominis bono, quod in agnitione Dei consistit, qui ideò hominem creavit & in hoc amplissimum theatrum collocavit, ut in eo & per eum gloria afficeretur. Nunc verò cum exploratum certumq́; sit istas regiones fertiles & auro divites esse, homines facilius allicientur, Deusq́; Opt. Max. illorum iter secundabit, ut Evangelii communicatione barbari isti

ad

ad mitiorem vitam traducti, assuescant ratione uti, & se ad humanitatem comparent: utq; è servitute diaboli (à quo hoc quidem tempore captivi tenentur) liberati, incipiant frui immensis illis beneficiis, quibus hactenus magno suo damno caruerunt. Sed dicet aliquis, tam molestam & periculosam peregrinationem nulla alia spe nisi lucri suscipi: nihilq; minus quàm ipsorum salutem & divinam in cognoscendo vero Deo regenerationem quæri. Et sanè, ut dicam quod sentio, non omnino fallitur qui ita existimat: quin & ipse quoq; credo multò majorem partem eorum, qui hanc peregrinationem suscipiunt, nulla alia re quàm avaritia & habendi acquirendiq; desiderio duci. Imò illi ipsi ingenuè fatebuntur, se si sciverint illas regiones planè steriles & sine ullo fructu esse, quantumvis populosæ fuerint, nunquam tamen pedem extra patriam posituros propterea esse. Sed in hac re quoq; incomparabilis & admiranda Dei Opt. Max. bonitas & providentia apparet, qui cum perpetuò paternam de salute hominum curam gerat, optimè novit, quando & quomodo res à se destinatas in effectũ deducere possit: & quidem ratione hominibus ignota & à judicio humano aliena, imò huic ipsi quandoq; repugnante. Quis enim (ut hoc potissimum exemplo utamur) existimaret fieri posse, ut homo avaritia & pecuniæ cupiditate inflammatus, quiq; nihil aliud spectet aut propositum sibi habeat, quàm ut per fas & nefas immanes divitias sibi comparet: al-

 teri

teri prodesse, ejusq́; commodum procurare poßit? utq; is, qui in regionem aliquam ad exhaurien-das asportandasq́; ejus divitias se contulerit, ad augendam eam ornandamq́; opibus autor esse poßit? Neminem existimo tam fatuum aut stupidum esse, qui id affirmaturus sit. Verum operæ precium sit considerare quomodo Deus hæc omnia moderetur. Nam occulta quadam ratione hominum mentes ita incitat, ut quantumvis principiò longè aliud sibi propositum, unamq́; ditescendi metam sibi præfixam habuerint, ipsi tamen ignari & inscii ad pietatis religionisq; semina in barbarorum istorum animis spargenda proficiscantur. Id quod accidet, ut spero, in his, quorum in hac narratione mentio fit, nisi ipsi sua ingratitudine & pertinacia suam salutem impedierint. Nec verò timendum est ne idem his barbaris contingat quod aliis similibus, quos historiæ adeò crudeliter et immaniter tractatos esse testantur, ut sola commemoratio horrorem audientibus incutiat. Nam quoniam illis res est cum Regina tam humana, tam bona, tam pia, nullus exitus infelix pertimescendus est: cum certum sit, illam his rebus ea remedia adhibere, & pro sua prudentia ita providere posse, ut ea incommoda, quibus Indi expositi vexatiq́; fuerunt, ab his Septentrionalibus arceantur prohibeanturq́;.

HEROICUM.

Vos quicunq́; Deo vultis gens sancta vocari,

Et

procurare poßit?
s ad exhaurien-
se contulerit, ad
pibus autor esse
fatuùm aut stu-
t. Verum opera
do Deus hæc o-
quadam ratio-
ut quantumvis
um, unamq́ di-
buerint, ipsi ta-
religionisq́ se-
nimis spargen-
det, ut spero,
mentio fit, nisi
ia suam salu-
ndum est ne
d aliis simili-
et immaniter
mmemoratio
Iam quoniam
na, tam bona,
nescendus est:
emedia ad-
videre posse,
siti vexatiq́
arceantur

vocari,
Et

fertis populi laudem sub pectore fixam
Divini, ac magni gaudetis nomine Christi,
Vos inquam, memori decuit perpendere mente
Quæ sors vestra esset, qua vos quoq́ parte locati
Rebus in humanis, & quali munere sacris
Essetis tincti lymphis, iterumq́ renati.
Nam nisi, qui dextra nos omnipotente tuetur
Spiritus, ingenti res nostras ferret amore,
Nil nostra vita pejus, nil tristius esset.
Aut si, quæ primo nocuit trìstißima mundo
Undarum illuvies, nostros quoq́ sæva parentes
Fluctibus extremas rapidis pepulißet in oras,
Hospitia ut duri subeuntes frigida cœli,
Languenti terram colerent sub Sole jacentem:
Haud dubiè ignaris vitæ, brutasq́ secutis
Vivendi leges, non sensus numinis ullus
Esset & agrarum vixissent more ferarum.
Sic nova gens quondã, submersi conscia mundi,
Et subnata recens, artis famaq́ superbos
Linquere cum vellet titulos & ponere tota
Ingenii monumenta sui clarißima terra:
Urbem struxerunt, & vastis molibus altam
Turrim eduxerunt, quæ cœlum vertice summo
Tangeret & supra nubes se tolleret omnes.
Sed Deus ut validæ monstraret robora dextræ,
Hos ipsos vario linguæ discrimine scissos
Hinc atq́ hinc partes mundi dispersit in omnes.
Sic alii sævis undarum fluctibus acti,
Ast alii audaci cæcaq́ cupidine mentis
Confisiq́ suis opibus dextraq́ potente,
Terrarum varias longis ambagibus oras

Cape-

Cæperunt latè, & sylvas, camposq́ jacentes.
Verùm hos (extremas quicunq́ remotius oras
Tentarunt, ausu circum præcordia magno,
Lentaruntq́ maris longinqua aspergine remos)
Defecère hominum vestigia longius: Ergo
Non illi quicquam cernunt nisi montibus altis
Pendentes scopulos, summaq́ cacumina rupis:
Et tenebras, noctisq́ umbras & inania spectra,
Et serum segnemq́ diem: sol nascitur ægrè,
Lutea per nebulas ostendens pallidus ora.
Incurrunt oculis nocturni sydera cœli,
Et Lunæ facies, modò quæ per inania cornu
Incedit gracili, & pallentes humida vultus
Ostendit, liquidis cum emersit nuper ab undis:
Et modò plena animis Phœbum se tollere contr
Audet, & obscuras evincit lumine noctes.
Illa quidem tempus vel quod jam protinus instat
Vel quod præteriit, monstrat mortalibus ægris:
Non tamen est, certasq́ vices, variosq́ meatus
Illos qui doceat: mentemq́ ad sydera tollat.
Qui primi terras adeò cepere remotas,
Hosce suas jam sub leges mors atra vocavit.
Successère illis nati, natisq́ nepotes,
Vtq́ solent umbris involvere tempora densis
Humanos actus, ignorant turpiter ipsi (cant
Quæ sint stirpe sati, aut genꝰ unde ab origine du
Nec quicquā, nisi quæ firmet præsentia, norunt
Et credunt homines, velut ipsa animantia, nato
Vt brutas habitent terras, rationis egentes.
Et quod deterius longè, longeq́ dolendum
Est magis, haud illos tangit reverentia Divûm,
Nec

Nec quid sit numen verum, cognosse laborant,
Quæ spes una hominũ, sanctaq; est plena salutis.
Tale hominum genus est, de quo hæc narratio (scripta est,
Quos monstrat veluti pecudes ratione carentes
Vivere: quòd nihil est illis in fronte pudoris,
Non leges, non jura tenent, enormis & exlex
Gens, cui nulla usquam civilis portio vitæ est,
Humaniq; nihil: non ulla scientia rerum,
Aut sensus alii, quàm quos & bellua sentit,
Ut quærant miseræ latebrasq; & pabula vitæ.
Namq;, heu, vix hominũ dignãdi nomine (sicut
Bruta solent) herbis cõplent sua viscera crudis,
Labraq; concretis jungentes arida lymphis,
Ut canis exerta lambunt glaciẽ undiq; lingua.
Quin etiam (res mira & verè dira relatu)
Humana ventrem solantur carne voracem.
Insuper è pecudum gens hæc sibi pellibus, arctas
Contexit braccas, grandes quibus integit artus.
Sed non dulcis amor illi, non pectoris ardor
Cognitus est, quo nos ipsi nos inter amamus.
O gens extremis degens miserabilis oris,
Etsi nec nomen, tua nec mihi natio nota est,
Nec quibus auricomus radiis illustria tangat
Regna Deus, noctisq; atræ, lucisq; sequester:
Attamen humana cupio tibi prospera mente.
Fortunas en nosce tuas, en aspice segnis,
Quæ Deus è celso mittat tibi munera cœlo:
Quas lintres hominesq; in curvo litore cernis,
Non veniunt ut te jugulent, mortiq; remittant:
Quod si divitias & terræ viscere tectos

Thesauros

Thesauros quærunt: illos prohibere caveto
Litoribus, portu potius tectisq́; receptos
In læti ducas penetralia maxima regni.
Hospitii pro jure ipsi tibi munera solvent,
Quæ nullo possunt extingui temporis ævo.
Tuq́; Deus celsi rex atq; creator Olympi,
Cordi hujus gentis totis incumbe caminis,
Anglica ut hanc semper tutis accedere remis
Gens queat & sancti dispergere semina verbi:
Ut veluti his nostris laudaris maximus oris,
Sic sub Parrhasia celebreris plurimus ursa.
Et velut angelici laudant per cœlica templa
Te cœtus, laudent homines glaciale per æquor.

ELEGIACUM.

Quid falsas quæris, quas laudat fabula, naves?
Et teris ingenio somnia ficta tuo?
Aut cur consumit bona tempora Iasonis arbor,
Et nunquam Euxino vellera visa sinu?
Quænam summa fuit tanti tibi, quæso laboris?
Anne ut pro veris splendida verba feras?
Nullæ unquam pecudes ex fulvo, crede, metallo
Gestarunt villos, auricomásve cutes.
Quin potius veras naves cognoscere tendis?
Hîc Argo, Iason hîc tibi verus adest.
Hîc etenim regio fulvo preciosa metallo,
Hic bona non ullo sunt minuenda modo.
O nimium fœlix, omni & preciosior auro,
Si vigeat veri cognitione Dei.

NAR-

NARRATIO

DE MARTINI FORBISSERI ANGLI NAVIGATIONE IN REGIONES Occidentis & Septentrionis, anno CIↃ. IↃ. LXXVII. ſuſcepta.

CVM MVLTI PRÆſtantes hujus ætatis viri, jamdudũ in eo elaborarint, ut regiones mundi & terras antea incognitas & diuturna ignorantia abſtruſas, inquirerent, patefacerent & detegerent: & iis inquirendis, patefaciendisq; laudem ſingularem acquirerent, et memoriæ poſteritatis ſuum nomen proderent: tum in primis, his proximis annis Martinus Forbiſſerius in horum numerum relatus, ſumma laude & prædicatione dignus eſt. Is enim Capitaneus Anglus, naturæ dotibus egregiis & animi præſtantia ac robore ſingulari præditus, cum eadem opera non modò patriæ prodeſſe, ſed & ſibi gloriam compa-

comparare desideraret: constituit ann
O. R. CIↃ IↃ LXXVII naviga
tionem suscipere versus mundi regione
maximè Boreales, in quibus nulladum
hominum, qui illuc penetrassent, vesti
gia impressa essent.

Principiò itaq; iter ad Catainam &
alias terras ac regiones finitimas navi
gando versus Occidentem & Septentri
onem perquirere & aperire decrevit: qu
cursus (quantum conjecturis assequi li
cet) est juxta latus Americæ Septentrio
nale & Occidentale, inter Corum & A
parctiam ventos excurrens. Ajebat au
tem Americam esse insulam, in quam no
stri mercatores occasionem haberent na
vigandi secundum littus nostrum, quod
maximè omnium Europæorum septen
trionale est, ad negotia et mercaturam i
Asiæ regionibus brevi temporis spacio
majore cum emolumento, minoreq; sum
tu quàm ex aliis regionibus, obeundam
exercendamq;.

*Cataina amplissimum Magnæ Tartariæ re
gnum est: quæ per vastissimas & latissimas ori
entis solitudines ad utrumq; Oceanum Orienta
lem & Meridionalem, ex una parte, ex alter
ad Tanaim & Persidis ac Turcorum regnum
extensa*

extensa, utramq; Scythiam & multas alias terras, ut Sericam, Ariam, Sinarum regionem, ad quam Lusitani accedunt, complectitur. Principem totius generis Magnum Chamum nominant. Regia sedes est civitas Gombaleschia, cujus ambitus duodetriginta millia passuum habere perhibetur, hoc est, septem milliaria Germanica. In eadem est urbs Quinsea, cujus ambitus (ut Paulus Venetus scribit) superat centum millia passuum: habetq; duodecim millia pontiũ tantæ altitudinis, ut naves onerarias explicatis velis facilè admittant. Quod Bodinus fabulosum putat.

America dicitur novus orbis, ab Americo Vesputio navigationis duce detectus. Americus enim ille post Columbum Genuensem, anno 1497. jussu regis Castiliæ eam regionem ingressus est. Unde Adolphus Mekerchus.

Inferiore solo quam cernis, America dicta est:
Quam nuper vectus pelago Vespucius audax
Vi rapuit, tenero nympham complexus amore.
Illa oblita sui, castiq; oblita pudoris
Nuda sedet totum corpus, nisi vitta capillos
Plumea vinciret, frontem nisi gemma notaret,
Ambirent teretes nisi tintinnabula suras.
Lignea clava olli in dextra: qua mactat obesos
Atq; saginatos homines, captivaq; bello
Corpora, quæ discissa in frusta trementia lentis
Vel torret flammis, calido vel lixat aheno.
Vel, si quãdo famis rabies stimulat mage, cruda
Et jam cæsa recens, nigroq; fluentia tabo,

 Mem-

Membra vorat, tepidi pavitant sub dentibus (artus,
Carnibus & miserorũ et sanguine vescitur atro.
Horrendum facinus visu, horrendumq; relatu.
Quid non impietas designat barbara? quid non
Contemtus superûm?
Aspicis in læva fœdatum cæde recenti
Humanum caput. En arcum celeresq; sagittas,
Quîs solet, adducto dum flectit cornua nervo,
Vulnera certa viris certamq; infligere mortẽ.
Mox defessa hominum venatu tradere somno
Membra volens, lectum contextũ| rarius instar
Reticuli, gemino à palo quem fixit utrinq;,
Conscendit, textoq; caput reclinat & artus.

Præfectus itaq; noster Forbisserius superiore anno CIↃ IↃ LXXVI consilium suum ac decretum, non sine summo vitæ ac salutis periculo, eductis secum duobus myoparonibus, in effectum deducere constituit: sed primis ejus ceptis fortuna defuit, quòd nimis intempestivè & tardè alienissimoq; tempore ad destinatum locum pervenisset. Iam enim frigore, glacie & pruina (quæ summa in illos locis, asperrimaq; sunt) omnia ceperant peruri, adeò ut re infecta, eò unde venerat, reverti coactus sit: unum illud adeptus, ut iter aperiret patefaceretq;,

quò

iò poſtea audacius & majore cum con-
dentia, tam peregrinam & barbaram
ram adire poſſet. Prima tamē iſta navi-
atione quinq; ex ſuis comitibus amiſit.

Ille igitur incepti perficiendi, & id
uod ſemel ſuſcepiſſet, ad exitum dedu-
endi cupidus: reginam Angliæ inſtru-
, quanto cum emolumento & com-
odo ſuorum ſubditorum negociatio,
ercatura & commercia in illis regi-
nibus exerceri poſſent: multaq; di-
it de modo & ratione, qua ad optata
ervenire poſſet: commemoravitque
ngentes fructus, quos inde haurire &
onſequi liceret. Regina itaq; cum cer-
ius, an res ita ſe haberet, explorare cu-
eret: præfecto navem centum & octo-
inta doliorum capacem, duoq; parva
phracta, commeatu & aliis rebus neceſ-
ariis in ſemeſtre inſtructa, curavit: ad-
itis epibatis centū & quadraginta tam
obilibus, quàm propugnatoribus & re-
nigibus, qui præfectum comitarentur:
mandavitq; ut priorem curſum relege-
ent, & ulterius, quàm antea feciſſent,
progrederentur.

Nos igitur mandatum Reginæ ſecu-

ti, è Blakevalle (distante duabus leuc
XXVI. Maji. aut circiter à Londino) a.d. XXVI Ma
anno CIↃ IↃ LXXVII solvimus: a
corasq; jecimus in portu Harvvickio, u
bi ea, quæ ad nostras naves instruend
necessaria videbantur, comparavimus.

*Londinum, à C. Cæsare Trinobantum (
plures existimant) nuncupatum, totius Brita
niæ regia, multarum gentium commercio nob
litata, exculta domibus, ornata templis, excel
arcibus, & deniq; rerum omnium copia atq;
pum affluentia valde mirabilis. Invehit in ea
totius orbis opes ipse Tamesis fluvius, statis h
ris Oceani æstibus superbus & tumidus, onerar
is navil us ab ostio per sexaginta millia passuu
ad urbem tuto semper & præalto alveo navig
bilis. Ripas undiq; peramœnæ villæ prædiis at
nemoribus distinctæ passim exornant: ab infer
ore scilicet parte Regia domus Grinvicia, i
Anglicè à viridariis appellata: & in superio
Prætorium nomine Ricemundum: in medio a
tem nobilis structuræ exurgit VVestmonaster
um, ab occidua parte urbis, Foro judiciali ac d
vi Petri templo, Regum sepulcris exornato, lo
gè clarissimum: atq; item vigesimo lapide à Lo
dino regium castrum Vindosoriæ secedentis r
gis peramœna sede, aliquotq; regum sepulcr
& Garetteriorum sodalium cerimonia percel
bre. Olores autem agminatim læto occursu & f
stivis cantibus subeuntes classes excipiunt, ac u*

di

q; retia siluris atq; salmonibus expanduntur.
ngitur ad urbem lapideo ponte structura mi-
fici operis, nec ullis imbribus augetur, cum
is tantum æstibus intumescat. Aula & foro
allicus sermo familiaris est, adeò ut ad nobili-
es etiam fœminas perveniat.

Ad ultimam dicti mensis diem, cum *XXXI. Maji.*
ncoras subduxissemus, & in tutelam
ei Opt. Max. nos commendassemus:
la ventis dedimus. Itaq; leni vento &
cundo velificantes, remos inhibuimus
rca Insulas Orcades, vulgò appellatas
rkney, quæ numero triginta, Scotiæ
jacent: illicq; aqua recente naves no-
as oneravimus. Noster præfectus no-
libus & militibus suis, è nave egredi-
di & se recolligendi potestatem dedit.
d quamprimum nos incolæ illarum in-
larum conspexerunt, in fugam effusi,
guriisq; suis & casulis derelictis, ad ar-
a conclamare & cæteros, ut in hostium
ventu, excitare cæperunt. Verum nos
m nutibus tum amicis significationi-
s id effecimus, ut ad sua mapalia redi-
nt. Hic tantus pavor, tantaq; conster-
tio, quam illis noster adventus attulit,
gumento mihi fuit, miseros illos homi-

nes à piratis, & maritimis prædonibu
qui eos in fugam compulsos, sedes su
relinquere cogant, frequenter infestari
Ædificia illorum & domicilia val
ruditer & nullo propemodum sumtu
silice & sine ullis fumariis extructa sun
Ignem in mediis ædibus excitant: in qu
rum una parte paterfamilias cum tota f
milia cibum & somnum capit: in alter
sub eodẽ tecto pecus stabulatur. Gen
est hominum ab omni civili cultu alien
Lignis carent, sed eorum usum exple
cespites terreni & boum excrementu
Aliquid leguminis, frumenti, avenæ h
bent: quarum rerũ vectigal suo regi pe
dunt. Præcipuè verò piscatus exercen
Est enim in hac insula magna vis et cop
piscium, quos ad solem & ventum exi
catos induratosq́; reponunt. Cibos p
quã sordidè paratos, sine sale comedun
Habitus & vestitus planè rusticano m
re ad similitudinem Scotorum est co
paratus. Nummos viles & nullius pr
cii possident. Religione nihil à Sco
differunt: habentq́; templa illorum te
plis similima. Sed quoniam piscator
Anglicani, & ii qui in Islandia piscat
ra

ram exercent, horum mores vivendiq; rationem melius depingere possunt quã ego, illis ipsis hæc describenda relinquo.

Postq; ex hoc portu egressi sumus (q̃d factum est a.d. VIII. Iunii) cursum perpetuò tenuimus inter Corum & Aparctiam, usq; a.d. IIII. Iulii. Quo toto temporis spacio tam raræ noctium tenebræ fuerunt, ut ne obscurissima quidem earũ noctium impedire potuerit: quò minus & libros legere & tempus fallere pro suo libitu quisq; nostrũ potuerit. Quæ commoditas in tam longinquo itinere, tamq; spatioso & amplo mari navigantibus nõ parva est: præcipuè verò cum venti ab omni parte ingruunt, & undæ spumantes ultra solitũ inflantur. Veruntamen hoc beneficium tam illustris noctis non durat ultra sex hebdomadas in illis locis: nimirum tum duntaxat, cum Sol Tropico Cancri vicinus est. Verum ubi poli exaltatio est septuaginta aut octoginta graduum, ibi diutius durat.

Cum jam itinere sex dierum ab Orcadibus abessemus, toto illo mense sine intermissione ingentes & proceras abietes, quæ maris undis agitabantur, & sine controversia ingentium torrentium

impetu evulſę, in mare præcipitatę erant, obvias habuimus. Iſlandi nulla alia materia ad calefaciendum utuntur, eamq́ in litore ſuo colligunt : crediderimq́ has arbores è novo orbe deferri æſtu maris, qui à Favonio in Subſolanum reciprocando excurrit.

III. lii. Ad IIII diem Iulii ad Frieſlandiam appulſi, ingentes glaciei inſulas vidimus, quæ X. aut XII. leucis ſeu dimidiatis totidem Germanicis milliaribus à noſtri litoris latere abeſſe nobis videbantur ; quarum quædam longitudine dimidia leuca, quædam plus minuſq́ ſe extendebant, quantum conjectura aſſequi poteramus : oculorum enim ſenſus eas vix XXX aut XL orgyias æquare judicabat. Certi verò de his nihil affirmare licet, præſertim cum in iſto loco maris profunditas tanta ſit, ut nulli uſui nobis bolis fuerit.

Nos quidem ſperaveramus fore, ut in his locis fragrantiſsimorum ſuccorum & liquorum ſuaviſsimo odore reficeremur, & avium dulciſsimo cantu demulceremur, ſicut in aliis regionibus & locis accidit, quæ ſub temperatiore zona ſunt.

Sed

Sed ſpes noſtra nos longè fefellit. Nã etſi menſe Iunio et Iulio in has oras penetraveramus, tempeſtas tamen adeò aſpera et difficilis fuit, ut vix aſperiorem difficilioremq; navigantibus accidere poſſe exiſtimem. Diverſi enim iiq; aſperrimi Boreæ flatus, grandine & nive commixti, uſq; adeò nos oppugnarunt, ut crederemus naturam rerum everſum & terræ cœlum mixtum iri: & ut paucis complectar, videbatur nobis æſtas ſubita commutatione in hyemem converſa: quod, ſcio, incredibile propemodum & παράδοξον videbitur illis, qui cogitant alias regiones Septentrioni proximiores (quales ſunt quæ ſub L X X. gradu jacent) multò eſſe temperatiores, quàm iſta ſit, ubi poli exaltatio non excedit ſexageſimum primum gradum. Glacies toto iſto latere durat et perennat non aliter quàm vallum aut murus continuus, ut ea ratione propugnaculi vicẽ illi regioni præbeat, & eum qui accedere velit, ſummum vitæ diſcrimen adire cogat. Præfectus noſter triduum integrum, inſtructis navibus, periclitatus eſt, an ad terram appellere poſſet; ſed cum animadverteret, nulla ra-

tione se voti sui compotem fieri posse, coactus est infecta re discedere & suum conatũ in aliud cõmodius tempus differre.

Sunt præterea in tota illa acta excelsissimi montes, perpetua nive contecti, exceptis quibusdam jugis, quorum vertices adeò sunt acuminati, ut in his nives hærere non possint, sed impetu et violentia ventorũ impulsæ ad terrã deferantur.

Pręterlegimus illud litus integro quatriduo ita, ut nullum indicium aut vestigium appareret, quo colligere possemus an terra ista habitaretur. Vidimus quidem aviculas aliquas, quæ propter tenebras & nebulas densas, quibus ista regio obnoxia maximè est, à terra aberrantes, in nostra navigia inciderunt. Vnde conjecturam fecimus, terram illam habitabilem & interius amœniorem ac mitiorem esse, quã foris prima fronte promitteret.

III. & VI. Iu- i.

Ex eo loco solvimus a. d. VIII. mensis Iulii. Ad diem XVI. animadvertimus terram, quam præfectus noster à prima sua navigatione vocaverat **Der Königen Vorland**/hoc est, primã Reginæ terram. Insula est, ut existimamus, proxima continenti subjectæ quam Americam vocant,

cant, & ex altero latere oppoſita inſulæ, quam noſtræ navis magiſter Inſulam Haſleam vocabat, quæ valdè vicina eſt continenti Aſiæ. Inter has duas inſulas fretum eſt, à præfecto Forbiſſerio Strictum cognominatum, per quod (ut opinio fert) navigare licet in mare Auſtrale, quod vulgò del Sur dicitur: etſi id nondum exploratum eſt.

Auſtrale pelagus hîc intellige, non quo rectà in Auſtrum navigatur, aut quod polo Antarctico ſubeſt: ſed cum Indica continens duplici utrinq; Oceano alluatur: qui in Meridiem & Occidentem vergit, Auſtralis & vulgo Mare del Sur: qui in Orientem & Septentrionem, Septentrionalis appellatur, vulgò Mare di Tramontana. Verùm mare illud Auſtrale Vaſcus Nunez Valboa primus reperit, moxq; ejus oræ præfectus deſignatus eſt.

Neq; verò unquam adduci poſſum, ut credam ullam aëris temperiem tantam ſub iſto cœlo eſſe, quam diu ſol per Septentrionalia ſigna incedit (quod ſpacium eſt dimidiati anni & unius diei) quæ tam vaſtos & immanes glaciei aggeres (quos rectè excelſis & monſtroſis montibus comparare poſsis) rumpere & diſſolvere queat, & inde has ingentes quadras

dras detrahat, quę ita ut dictum est in mari fluctuant: præsertim cum maxima solis altitudo non excedat viginti tres gradus & triginta scrupula prima. Potius itaq; crediderim, aliunde id accidere, nimirum aut ab impetu & vi aliquorum torrentium, aut ad minus à violentia æstuum marinorum variè reciprocantium. Sed ut rem in pauca conferam, tanta frigora sensimus, priusquam istam terram attingeremus, ut nisi longitudo dierum aliud nos docuisset, uno momento et ictu oculi in rigidissimam asperrimãq; hyemem nobis delati videremur.

Verùm id nos omnium maximè attonitos habuit, quòd primo nostro adventu, ex omnibus partibus nihil nisi arduas & densas glacies conspicere potuimus, ita ut primo aspectu aliud suspicari non possemus, quam freta ista ingenti glacierum muro munita et conclusa esse: quæ res animos nostros ad desperationem propemodum adegit. Sed præfectus noster animi magni & fortis vir, cũ in eas regiones penetrare, & Deo benè juvante iter hoc patefacere, licet omnia pericula sibi proposita sciret, omnino decrevisset:

crevisset:

creviſſet: adeò militum ſuorum animos erexit & incendit, ut quàm ipſe pro Reginæ ſervitio & patriæ emolumento ad audendum paratus eſſet, tam promtos alacreſꝗ ad ſequendũ eos redderet. Itaꝗ cum duobus myoparonibus, quos ſecum ea de cauſa adduxerat, bis ſecundum littus orientis & inſularum adjacentium, ultro citroꝗ trajecit. Interea navis & duo aphracta, ne à glacie ipſis periculum eſſet, in alto ſe tenebant.

Interim dum præfectus noſter terram illam inquireret, & ripæ appropinquaret, aliqui ejus regionis incolæ, conſpiciendos ſe nobis exhibuerunt, ſaltantes & cum clamore ineptiſꝗ geſticulationibus tripudiantes, quæ nos admiratione ſuſpenſos tenuerunt. Præfectus nihil non tentavit, omnemꝗ lapidem movit, ut eos ad ſe alliceret omnis generis blanditiis demulſos: donaꝗ obtulit illis cultellos & alias ejuſmodi nugas ac apinas tricaſꝗ. Verùm tam ſuſpicaces, cauti & verſuti erant, ut nihil è manu noſtra accipere vellent, ſigniſꝗ quibuſdam demonſtrarent, ut ſi quæ illis donare vellemus, in terram exponeremus. Quod cum feciſſe-

ciſſemus, dona noſtra accipiebant, & loco permutationis aliquid è contra ſuarū rerum relinquebant: alia ratione nullam nobis fidem habituri erant.

Tandem duo ex illis, poſitis armis, contra præfectum veniebant, qui viciſſim ad illos properavit, ſuiſq; seriò mandavit, ne ſe commoverent: ſtatimq; omnibus amicitiæ & benevolentiæ ſignis rectà ad eos ire perrexit, id agens ut alterū ex illis in ſuam poteſtatē adduceret. Sed illi nullo modo eum expectare ſuſtinuerunt, ſeſeq; celerrimè in fugā conjicientes, reſumtos arcus ſinuare, et in præfectū ſagittas emittere cœperūt, nullo metu noſtrorū qui ad eos terrendos præſtò erant. Veruntamen etſi ſedulo ſibi caverent, duos tamen ex illis cepimus, quorū alter nobis elapſus eſt, alter captivus permanſit: ex reliq̃s verò plurimi vulnerati ſunt.

Illi, quos præfectus noſter ad præſidium & tutelam noſtræ navis & duorum aphractorum reliquerat, interea dum is regionem illam & inſulas à latere ripæ orientalis adjacentes inquirit: à procellis & impetu maris ita oppugnati fuerunt, ut vix evaſerint, timuerintq; ne in altum delati, præfectum noſtrū, qui parum com-

meatus

meatus secū habebat, è conspectu dimitterent. Quod ne ipsis accideret, tempestatem ingentem, quę circa mediam noctem illis supervenit, & furiosam oppugnationem, qua à glaciebus vastis et ingentib. oppugnabantur, magno animo sustinuerunt: adjuti noctis claritate, quę hoc tempore perpetua erat: & industria dexteritateq; præfecti tormentis, qui artis nauticæ peritissimus erat.

XIX. Iulii.

Postridie (qui erat XIX. Iulii) præfectus ad nos cum evangelio rediit. Affirmabat enim ingentes opes post illos steriles & desertos mõtes latere. Spes igitur illa, qua tam immensos auri thesauros jā planè devoraveramus, ingentē nobis lætitiam attulit; omnemq; sensum malorū et laborum, quos perpessi eramus, ex animo nostro delevit: metumq; ac cogitationem periculorū, quæ præterita nocte adieramus, ademit. Nihil igitur aliud spectabamus, quam ut angore & animi tristitia omissa, abjectaq;, quàm primùm sitim auri expleremus, et cupiditati nostræ infinitæ quocunq; modo satisfaceremus, vix tantas spes animo capientes, existimantesq; vix fieri posse, ut tantum desiderium nostrū ulla auri quantumvis divite vena satiari posset.

Qua-

Quatriduo post nostrum ad fauces & angustias ejus transitus appulsum, Zephyrus & Corus glacies hinc inde dispergentes, aditum & transitum nobis ampliorem latioremq; effecerunt, ita ut ad XIX. diem dicti mensis sine ullo impedimento ingressi simus. Sequente die cum præfectus noster latus occidentale bolide demissa exploraret, amœnum locum pro nave & duobus aphractis, quæ adducta erant, & ad permanendum in anchoris idoneum & tutum depræhendit: Omnes igitur vivi & sani appulimus, uno excepto, qui morbo consumtus est. Hanc stationem appellavimus Iacmans Sonde, hoc est fauces Iacmanni. Sunda enim vocabulum est ab angustis maris faucibus.

XX. Iulii.

In summa, qui in has regiones navigare velit, is secum ita rationem subducat, ut cogitet non solum per ventorũ asperrimos & impetuosos turbines et maris fremitus terrificos: sed etiam per insulas plurimas & montes glacie concretos, planeq; horrendos visu, sibi navigandum esse.

Interea dum in illa acta naves nostræ

in an-

in ancoris ſtabant, obſervare eas diligenter cogebamur, & perpetuò contis, longuriis & remis machiniſq; ingenioſis amoliri et depellere magnos cumulos glacierum, quæ in fruſta prægrandia & quadras ingentes diviſæ, hinc inde ſecundum æſtus maris contra noſtras naves non ſine periculo fluctuabant.

Præfectus noſter cum diligenter perluſtraſſet et obiiſſet terram illam, quæ Americæ ſubjecta continens eſt, nihilq; votis & optatis ſuis dignum reperiſſet, abiit cum duobus aphractis parvis verſus marginem orientalem, quę continens eſt Aſiæ ſubjecta & vicina: ibiq; navem, quoad ipſi commodum videretur, reliquit.

Lapides illius continentis verſus Americam, radiis ſolis percuſſi ita lucent & ſcintillant, ut aurei videri poſsint. Sed hîc quoq; verum depræhendimus eſſe vulgatum proverbium, quo dicitur, non omnia eſſe aurea, quæ auri colore luceant. Nam ſpe noſtra fruſtrati, invenimus pro theſauro lapides ſplendentes.

In hac ripa occidentali invenimus piſcem mortuum, qui undis maris agitaba-

 tur,

tur, & in rostro unicum cornu rectum gerebat, longitudine unius ulnæ cum semisse. Cornu autem intus cavum erat & superiore parte fractum. Quidam ex nostris injecerunt in id araneas, quæ è vestigio moriebantur. Itaq; nobis videbatur esse Monoceros marinus. Et sanè experti postea sumus, easdem vires & qualitates habere, quas Monocerotis cornu habere dicitur.

De Monocerote Iovius lib. 18. historiarum sic scribit. Monoceros animal unicorne, pulli equini forma, colore cinereo, jubata cervice, hircina barba, bicubitali cornu armatam frontem præfert, quod levore candoreq; eburneo & pallidis distinctum spiris, ad obtundenda hebetandaq; venena, mirificam potestatem habere dicitur. Cornu enim immisso & per lymphas circumducto fontes expiari perhibent, ut salubriter bibantur, si inde virosæ bestiæ præpotarint. Id vivo animali non detrahi, cum ullis insidiis intercipi nequeat. Cornu tamen sponte decisum in desertis reperiri, ut in cervis accidere videmus, qui ex senectæ vitiis renovante natura, vetus cornu exuunt, venantibusq; relinquunt. Hoc cornu regiis impositum mensis, toxica si qua sint epulis indita, emisso statim admirabili sudore convivis prodere narrant. Cæterum de vi tantæ dotis in hoc animante nihil plus affirmaverim

quàm

quàm quod evulgata fama credentibus ſuadet: cum antiquorum autorum nemo, quod legerim, præter unum Ælianum Græcum, quicquam de hac monocerotis admiranda poteſtate prodiderit. Hæc ille.

Poſteaquam præfectus noſter idoneā ſtationem pro navibus inveniſſet, & auri tantum quantum volebat collegiſſet: miſit noſtrum magiſtrum cum aphracto ut navem adduceret. Et cū bolide exploraret locum, quem invenerat cum oram occidentalem legeret, animadvertit procul duo tentoriola pellibus balenarum tecta, in eoq́ paucos homines: qui quàm primùm nos conſpexerunt, in fugam effuſi, in montes ſe præcipites contulerunt. Itaq́ magiſter navis noſtræ ad tentoria illa perrexit, & cum in his aliquot cultellos, tintinnabula, ſpecula & alias ejus generis apinas reliquiſſet, diſceſsit relictis omnib. rebus quas ibi inveniſſet, excepto uno cane quem ſecum ad navē abduxit.

Eodem die, conſilio habito, conſtituimus omnia experiri ut barbaros iſtos mitigaremus & ad nos alliceremus: aut ad minus aliquos exciperemus, ut ex iis, ſi fieri poſſet, cognoſceremus quid no-

ſtris hominibus factum eſſet, quos ſuperiore anno amiſiſſemus.

Cum ejus rei gratia ad eum locũ, ubi tentoria vidimus, acceſsiſſemus, animadvertimus eos tentoria loco moviſſe, & ad littus in angulũ, qui in mare excurrebat, tranſtuliſſe: ut ſi aliqui, qui ſe perſequerentur, ſuperveniſſent, in navigiola ſua ſe conjicere & fuga ſaluti conſulere poſſent. Quo animadverſo, noſtros in duas cohortes diviſimus, & circumdato monte, in quem ſe contulerunt, cum impetu in eos irruimus. Verùm quàm primùm nos ipſis viſi ſumus, rectà ad navigia ſua, maxima parte remorum relicta, confugerunt: cumq; naves eſſent ingreſsi, enavigarunt totum illud littus, ubi noſtri myoparones illos conſecuti, ut in terram ſe præcipitarent, coëgerunt: quod ſanè non feciſſent, ſi illis omnium remorum ſuorum copia fuiſſet, & fruſtra tempus in illis perſequendis conſumſiſſemus.

Quamprimum in littus exſcenderunt, furioſo impetu cum arcubus & ſagittis ſuis in noſtros irruerunt: ſed nos noſtris telis complures illorum ſauciavimus. Cum igitur ſe vulnerari cernerent, ex al-

to ſe

to ſe in ſubjectum mare præcipites dederunt & ſe ſubmerſerunt, nihil niſi hoſtile de nobis timentes: cum nos ſalutem potius illorum nobis propoſitam haberemus, ſi modò noſtræ fidei ſe credere voluiſſent. Sed, ut gens omnis civilitatis & humanitatis expers, & miſericordiæ in extremis periculis ignara, remedium à morte petebat, ſeq́ immitibus maris undis ſubmergere, quàm in noſtram miſericordiam confugere malebat. Alii cum viderent quonám res ſuorum ſociorum recidiſſent, ſtatim montes occuparunt. Duæ tamen mulieres, cum fuga elabi non poſſent, loco vectigalis remanſerunt: una propter ſenectutem, altera propter onus infantis quem geſtabat. Iſta vetula tam deformis & turpis erat, ut nobis horrorem incuteret, ſuſpicabanturq́ noſtri homines eam eſſe veneficam, quæ cauſa fuit ut illa dimiſſa, juniorem cum infante retineremus. Hunc locum appellavimus Blondi ponit, hoc eſt, angulum ſanguinis.

Verum enimverò cum cognoviſſemus barbarorũ iſtorum furias & crudelitatem, & quod nulla amicitia illos no-

bis adjungere poſſemus : conſtituimus inviti & præter voluntatem noſtram, deinceps ſeverius cum illis agere: ideóq; reverſi, omnia vaſtavimus quæ in ipſorum tentoriis erant, ſtatimq; nos in noſtras naves recepimus.

Divitiæ ipſorum nec in auro, nec in argento, nec in gemmis, nec in tapetibus conſiſtunt. Lintres habent pellibus balenarum & cervorum tectas. Canes ipſorum ſimiles lupis ſunt : niſi quòd omnes ferè nigri ſunt. Habent & aliam ſupellectilem, ſed quam curare operæ precium non ſit.

Tandem cum in iſto occidentali latere, quod Americæ ſubjectum & continuum eſt, ferè quindecim dies in ancoris ſtetiſſemus : tertio die Auguſti diſceſſimus, & quarto ejuſdem, noſtrum præfectum in litore orientali invenimus: ibiq; bolide miſſa terram invenimus, quam Annam VVarvvickan à nomine Comitiſſæ appellavimus.

III. & III. Auguſti.

Noſtro præfecto placuit, in hac inſula naves & duo aphracta onerari lapidibus mineralibus quos inveniſſet : ut hoc quaſi ſymbolum primæ et ſecundæ navi-

gatio

gationis ſolveret, eoſq; qui vitam ſuam in hac expeditione periclitati eſſent, pro meritis ſuis remuneraretur. Tot laboribus exhauſtis, divino beneficio incidimus tandem in auri tantam copiam, tantumq; theſaurum, ut imitati diligentiam noſtri præfecti, à primo die Auguſti ad XXII invenerimus & terreſtri itinere adduxerimus ducenta dolia, quas Tonnas vocant, exiſtimantes hoc pondus ſatis eſſe ad navem noſtram & duo aphracta oneranda: ſperanteſq; fore ut Deo benè fortunante & Regia majeſtate permittente in poſterum plus lucri faceremus ex tali beneficio, quod regionis illius ſeptentrionalis viſcera, quæ hucuſq; incognita & abſtruſa erant, nobis pollicerentur.

Interea dum commoramur in illa inſula, aliqui regionis illius incolę, alio atq; alio tempore ſecundum littus, ſed è longinquo ſe nobis conſpiciendos dabant. Noſter itaq; præfectus cupidus cognoſcendi, quid cum illis, quos in prima navigatione amiſiſſet, actum eſſet: ſumtis ſecum paucis, quorũ præſidio uteretur, ad eos perrexit, et per ſigna quid ſibi vel-

let, oſtendit. Illi quoq; ipſi primo adventu ſignis quibuſdam nobis indicabant, tres de quinq; illis noſtris adhuc vivere, & ſe petere atramentum & papyrum, quæ ad illos deferrent: ſe intra triduum aut quatriduum redituros: nos verò credebamus fore ut eos quoq; ſecum adducerent. Significarunt etiam nobis ſe Regem habere, qui vocaretur Cacoughe, qui à ſervis ſuccollantibus geſtaretur: hominem eſſe quadratum & robuſtum, quiq; longitudine & craſsitie longiſsimum robuſtiſsimumq; quemvis è nobis excederet.

Nos itaq; papyri folium, atramentum & calamos illis dedimus. quæ tamen de noſtris manibus accipere noluerunt: ſed in terram poni juſſa, nobis diſcedentibus ſuſtulerunt. Idem perpetuò faciebant cum aliquid cum ipſis permutare volebamus, relinquentes tot res de ſuis, quot nobis in compenſationem earum, quas à nobis accepiſſent, dare volebant. Quæ res argumento nobis fuit illos commercia agitare cum aliquibus populis vicinis, aut ab ipſorum regione hos non procul eſſe diſsitos.

Qua-

Quatriduo poſt aliquot ex illis barbaris reverſi ſunt, ſed non eodem loco quo illos vidimus: quæ res principio noſtrum præfectum ſumma lætitia affecit, quum ſperaret fore ut hac vice aliquid de ſuis audiret. Itaq; ſumto navigio & ſociis aliquot, ad eos perrexit. Illi quam primum præfectum conſpicati ſunt, in gaudium effuſi, ſigno dato monuerunt ut ad angulum quendã inſulæ illius appelleret, in quo in inſidiis ingentem ſuorum turbam collocarant. Noſter verò præfectus dolo intellecto, noluit diutius ibi hærere, ſignoq; illis dato ad ſuam navem reverſus eſt.

Cum aliquando præfectus noſter littus illius regionis cum duobus myoparonibus legeret, ea de cauſa ut in reditu res ſuas melius & tutius diſponere poſſet: accidit ut conſpiceret eminus tres candidos, qui tamen non minus aſtuti erant quàm nigri ipſorum ſocii: innuentes nobis ut ad ſe accederemus. Præfectus noſter perpetuò ſperans aliquid ſe poſſe de ſuis cognoſcere, appropinquavit littori, ſed animadvertit majorem numerum eorum eſſe, quam aliâs fuiſſet, qui ſe poſt

cautes & colles occultarent. Hi tres plani, qui personam impostorũ egregiè sustinere noverant, omnibus modis id agebant, ut nos è navi egressos ad se allicerent. Cum autem nos non moveremus, nec blando vel vultu vel sermone illos exciperemus, diligentius nobis innuere ceperunt, simulantesq; se nobis esse amicos, tres se solos & inermes esse monstrabant. Cum verò cernerent hæc omnia se frustra tentare, unus ex illis nobis obtulit carnem, quam posuit in ora litoris, existimans se hoc bolo nos allecturum & persuasurum ut in terram egrederemur, ut exinde nos compræhensos cibum suum facerent. Sed hanc illorum astutiam facilè subodorati, uncum illis projecimus, cui infixerunt carnem, eamq; ad nos pertractam obtulimus viro & mulieri, quos ceperamus: qui cibus, quoniam nostræ vivendi rationi nondum assueti erant, illis valde gratus accidit. Sic barbari isti, quanquàm se valdè callidos & astutos existimarent, sua tamen spe & opinione frustrati sunt.

Verùm enimverò his minimè contenti: accidit ut unus eorum, qui se clau-

dum

dum & elumbem ſimulabat, litori paulatim appropinquaret, & quaſi ſe pedibus ſuſtinere non poſſet, ſicubi iter impeditum aut difficile erat, ſocii humeris ſe injiceret. Tandem cum ad littus veniſſet & in terra conſediſſet, ſocii ipſius, ipſo ſolo illic relicto, abierunt exiſtimantes fore ut nos ad eum capiendum veniremus. Sed præfectus noſter, qui facilè intelligebat quid monſtri hîc aleretur, juſſit quendam ex militibus glandem è bombarda verſus hunc barbarum mittere: quo facto, cum arena & glarea in illius oculos inſilirent, in momento in pedes ſe conjecit, & inſtar vertagi, ne expectatis quidem ſociis qui ſibi ſuppetias ferrent, ocyſsimè ſe eripuit, & ad ſuos ſe contulit: qui cum ſe occultaſſent, eodem momento cum arcubus, ſagittis, telis & fundis in apertum ſe dederunt. Noſter præfectus quadraginta circiter glandes è tormentis manuariis mitti juſſit, quibus complures vulnerati ſunt. Atque hæc unica ratio eſt eos in poſterum in metu continendi, quandoquidem benevolentia adjungi non poſſunt.

Hoc

Hoc totum eſt quod de noſtris ſociis perquirere potuimus, & hoc reſponſum eſt quod ad literas ſuas præfectus noſter accepit. Sed ex his callidis & malitioſis technis facilè intelligi poteſt, quæ natura ſit horum barbarorum, quos toties periclitati ſumus. Exiſtimamus autem has technas illos uſurpaſſe ideò, ut recipere per eas poſſent ſuos populares quos ceperamus.

MORES, VITA, VICTVS, HABITVS HORVM POPVlorum.

BArbari iſti, qui in illa regione habitant, ſunt valdè magno corpore, bonæ proportionis, colore aduſto & ſimili noſtrorum ruſticorum, qui ut vitam ſuſtentent et victum comparent, in locis ardori ſolis expoſitis perpetuò laborant.

Capillos ferunt ſatis longos, & in extremo eos radunt lapide acuto aut inſtrumento inſtar cultri facto. Mulieres prolixos crines alunt & duobus nodis laxis

con-

conſtringunt, qui illis in oculos incumbunt, ſecundum bina tempora: quod reliquum eſt nodo aſtrictum in cervicem rejiciunt. Quædam ex his acicula cutem ſcarificant, lacerantq́ꝫ mentum, frontem et exteriorem manuum cutem, poſtea colorem certum cæruleum, qui diu in his cicatricibus durat, ſuperinducunt.

Cibo ſuo vel carnium vel piſcium crudo utuntur: niſi quòd aliquando ſanguine & pauca aqua, (qua poſtea pro potu utuntur) coctum comedunt. Inopia aquæ utuntur glacie, quæ æquè dura eſt ac lapis, qua tamen ita delectantur ac ſi ſaccarum eſſet.

Deficientibus aliis cibis, manibus herbas regionis, in qua degunt, evellunt, eaſq́ꝫ devorant, non quidem delicatè apparatas acetarii inſtar ad acuendum excitandumq́ꝫ languentem ſtomachum: ſed ſine ſale, oleo & aceto, & illotas: eaſq́ꝫ prorſus ut beſtiæ rationis expertes ad ſedandam famem devorant. Nullus illis uſus menſarum, ſcamnorum, ſedilium, aut mapparum: Vice mantilium ad extergendos digitos lingua utuntur.

Canes ipſorum, ut diximus, lupos referunt,

ferunt, quos ſub jugum miſſos aut numellis incluſos (ut apud nos boves aut equos helciarios) & traheæ junctos, onera rerum ſibi neceſſariarum ſupra glaciem vehere cogunt. Cum nullus eorum amplius uſus eſt, eos mactant et devorāt.

Veſtes geſtant ex pellibus ferarum quas occiderunt, conſutas ex earundem nervis vice fili. Omnibus feris, quas capiunt, pelles detrahunt, ex quibus conficiunt certum genus veſtis, quo hyemis rigorem & frigus, quod illis ferê perpetuum eſt, arcent.

In veſtitu ſuo geſtant capitium ſeu cucullum et caudam, quæ illis inter pedes dependet, quam ei donant, cui gratificari aut ſingularem amicitiæ & benevolentiæ ſignificationem dare volunt.

Non ſolum viri, ſed & fœminæ geſtant femoralia anguſta & ſtricta, quæ integra & ſine ulla partis anterioris ſciſſura, à medio corpore ſeu lumbis ad genua uſq; ſe porrigunt. Tibialia verô ex pellibus piloſis conſtant, quarum pilos ad pedes intrò vertunt: & bina aut terna paria conduplicata geſtant, præcipuè fœminæ. His caligis recondunt cultros,

ſi quos

ſi quos habent, acus item & aciculas & alias nugas quæ illis uſui eſſe poſſunt. Os quoddam prælongum tibialibus immittunt, quod illis à calce ad genua porrigitur, ad quod extendunt tibialia, & ea affigunt uncino, qui in ſummo oſsis eſt, quo utuntur loco periſcelidum, ne tibialia decidere queant.

Magna ſolertia pelles cum pilis parare ſciunt, quas & plicatiles reddunt. Hyeme pilos intrò ad pedem: æſtate foras vertunt: neutro tempore aliis quàm pelliceis iſtis veſtibus utuntur.

Feris, piſcibus & animalibus, quæ in venatu capiunt, pro cibo, potu, veſtitu, ædibus, lectis, caligis, calceis, filis, velis navium, & aliis rebus neceſſariis utuntur: in ſumma omnes divitiæ ipſorum in his rebus conſiſtunt.

Habitant in tentoriis ex pellibus balenarum factis, quæ quaternis ramis abiegnis quadratis & in ſummo inſtar capreolorum faſtigiatis & conjunctis, ceu tigillis ſuſtinentur. Pelles ipſæ, quæ illis abiegnis tigillis injiciuntur, nervis conſutæ ſunt. Portæ ſeu ingreſſus tentoriorum ſemper verſus meridiem aut ſolem ſpectant.

Habent

Habent & aliud genus tentoriorum, quod ex una pelle factum eſt ad arcendas pluvias, erectum lapidibus aut oſsibus balenarũ. Horum oſtia ſimilia ſunt præfurniis: ſed cum in his tentoriis non habitent, exiſtimo eos his uti ad tegendum ſe, cum piſcatum aut venatum exercent, eaq; illic relinquunt quoad neceſſitas poſtulat.

Arma illis ſunt arcus, ſagittæ, tela, fundæ. Arcus ligneos habent longitudine ulnæ, quos nervis exterius vinciunt firmiſsimè, ſed ſine glutino. Chordæ arcuum item ex nervis ſunt: ſagittæ ex tribus partibus conſtant, nec duos quadrantes longitudinis habent: duabus pennis alatæ & oſsibus inferiore ac ſuperiore parte armatæ ſunt. Tres differentes cuſpides jaculis ſuis præfigunt: quarum una eſt lapidea aut ferrea, cordis figura: altera oſſea, cuſpide hamata: tertia etiam oſſea, ſed anceps & utrinque acuta. Veruntamen niſi è propinquo emittantur, graviter accidere non poſſunt. Duorum generum habent jacula; quorum unum in ſummo habet multas oſſeas furculas, ſicut & in medio, habentq; certum quod-

dam

dam genus inſtrumenti, quo illas vibrant & emittunt dexterrimè: alterum eſt multò majus & fortius, habetq; os anceps, quod utrinq; incidit inſtar gladii: exiſtimoq; hoc illis nocentiſsimum telum eſſe.

Duûm generum naves habent: unum corio intectum & multos ligneos circulos intus habens, valdè affabre factum eſt. Ejus generis unumquodq; poteſt capere XVI aut XVII homines. Vela benè tenuia & conſuta ſunt ex viſceribus animalium quæ occiderunt. Alterum factum eſt inſtar radii textoris: quod unius tantum hominis capax eſt, unoq; tantum remo indiget.

Prædictis inſtrumentis & machinis utuntur in piſcatu, venatu & feris capiendis: ſed de ratione & modo utendi nihil certi affirmare poſſum.

Non exiſtimo ordinariam illis ſedem & domicilium in his locis eſſe, ad quorum frigora repellenda ædificia iſta & veſtitus ejuſmodi non ſufficerent. Adhæc in eo loco, ubi caſulas iſtas vel potius vulpium latibula vidimus, nullum veſtigium ſemitæ aut tritæ viæ apparuit,

aut ullum aliud indiciū, quo colligi poſſit an habitaretur illa regio, an minus. Et ſanè videntur mihi, cum in æſtate piſcationem aut venationem exercent, illa abſoluta uno in loco, mutare ſua tentoria et in alium locum transferre: cumq; tantum victus, quantum hyemi tranſigendæ ſufficit, acquiſiverunt: redire in eum locum, ubi ſuas ſedes habent: idq; ſterilitas terræ me credere facit.

Ferrum quoddam habent, quo jaculorum cuſpides fabricant, item parvos cultros, & alia utenſilia & inſtrumenta ad laborandum in ſuis navibus, quæ tamen ſunt inhabilia & tractatu difficilia atq; ad uſum inepta.

Credo illos commercium exercere cum aliquibus populis, cum quibus pro ea re qua abundant, ipſi ferrum permutando accipiant. Valdè delectantur rebus ſplendentibus & tinnientibus.

Qualem religionem colant, quam Dei cognitionem habeant, aut quæ idola adorent: pro certò dicere non poſſumus. Credo illos anthropophagos eſſe, hoc eſt, veſci carne humana. Veſcuntur quidem

dem

dem morticinis & piſcibus mortuis, etiamſi fœtorem cadaverum referant.

Nulla beſtia aut reptile venenatum aut noxium hîc reperitur, exceptis quibuſdam araneis: quod multi pro ſigno auriferæ regionis habent. Verum muſcas quaſdam parvas alit illa regio, quorum morſus tam acer eſt, ut locus ab ipſis admorſus in continenti intumeſcat.

Innuebant nobis ſignis quibuſdam ſibi vicinos eſſe aliquos populos, qui in fronte & aliis corporis partibus laminas auro ſplendentes ferant.

Regio harum anguſtiarum à duobus lateribus valdè eſt excelſa, ſuntq; ibi montes & rupes nivibus profundiſsimis tectæ. Parum herbarum, quæ muſcum arborum referunt, producit: nulla ibi ligna ſunt. Et ut in pauca conferam, nihil hîc creſcit, nihil ne radicum quidem aut aliarum rerum, quæ aliis, quàm ipſis qui ibi nati ſunt, utiles eſſe poſsint. Sunt quidem ibi cervi multi numero, quorum pellis aſinis noſtris ſimilis eſt: caput & cornua longè excedunt magnitudinem

eam quæ in nostris cervis cernitur: pedes eorum magnitudine æquant pedes nostrorum boum, suntq́ crassitie octo pollicum. Sunt etiam ibi lepores, lupi, ursi marini & omnis generis feræ.

Sicut autem regio sterilis est, ita & homines stupidi, bardi & sine omni ingenio sunt. In terra colenda & tractanda se non exercent, sed contenti sunt rebus quas sponte producit. Venatione vivunt, & ferarum carne cruda vescuntur. Potus est illis sanguis ferarum calidus, nec aliud illis curæ est, quàm ut ventrem expleant: in eoq́ uno sita est ipsorum fœlicitas & summum bonum.

Ex multis conjecturis apparet, sæpè magna fulmina incidere, & terræmotus fieri in hac regione. Apparent enim saxa montium & rupium loco motarum & hinc inde dispersarum disjectarumq́ miris & præternaturalibus modis: id quod, ut ego existimo, violento terræ motu accidit.

Nulli fluvii, nullæ dulcis aquæ scaturigines in hac regione apparent: excepta aqua ex nive liquefacta & solis vi ac calore resoluta, qualis in æstate ferè esse solet:

ſolet: alterius aquæ nullum veſtigium apparet. Imo diligentius conſideranti non videtur ibi aqua aliqua eſſe poſſe. Nam violentia frigoris, quæ in his regionibus quovis tempore ſumma eſt, ita concludit terram, ut ſcaturigo aquarum erumpere nulla poſsit, ſicut aliis in locis contingit, ubi ſcaturigines illæ in rivulos abeunt, qui levi murmure per ſaxa & crepidines in ſuperficie terræ decurrunt. Quin illa quoq; æſtiva aqua, ex nivibus liquefactis de montibus deſtillans, poſteaquam in terram ſe diffudit, uno in loco collecta ſtagnum efficit, quod tamen ſtatim à terra abſorbetur. Cujus rei unica cauſa eſt glacies illa, quæ his in locis tam denſa eſt, ut ubi ſiccior terra apparet, ibi ea interius uſq; ad quatuor aut quinq; orgyias glacie concreta depræhendatur: quin & ſaxa cum glacie tam arctè cohærent, media etiam æſtate, ut nullo modo, nullaq; vi divelli poſsint.

Illud itaq; efficitur, ut per cauſas jam commemoratas curſus & ſcaturigines aquarum impediti quò minus è terra emergere poſsint, aliò cogantur ſe vertere, perq; venas ſuas redire ut in mare ex-

eant, propter summum illud frigus, quod tamen calori in terra contento incrementum præbet, ut ad alenda omnis generis metalla sufficiat.

REDITVS DOMVM.

Ostquam navigia nostra divite illa vena nuper inventa oneravimus, cōstituimus relicta illa regione domum redire. Solvimus igitur oram ad quartum
I. Au i. diem Augusti, læti ac gaudio ob rem tam prosperè gestam exilientes. Hæc enim summa nostri desiderii erat, certò illam regionem cognoscere, et quam commoditatem utilitatemq; præberet, explorare.

Omni contentione & studio navigan-
II. emb. di elaboravimus, ut ad diem XVII. Septembris Angliam attigerimus, & tandem in portum Milfordensem pervenerimus, ubi præfectus ad salutandam Regiam majestatem, & ut cognosceret ab ea, in quo portu naves appellere vellet, à nobis discessit.

Post-

Postquam ad Regiam majestatem pervenit, incredibili lætitia est exceptus: cumq; amplissimè de sua navigatione retulisset, jussus est à Regina naves & quæ in his essent, Londinũ regni metropolim adducere. Quo facto, cum ad fluviũ Tamesim pervenissemus, summa gratulatione & maximo gaudio excepti fuimus.

Sylvestris ille & mulier cum infante, quos ex illa barbara natione adduximus, Reginæ fuerunt oblati: omniumq; præcipua expectatio erat, fore ut in adventu suo aliquos insolitos gestus ederent: sed suo more semper quietos se ostenderunt, nec ullum mutatæ mentis signum dederunt, nisi quod admiratione tangi videbantur ex insolito hominum conspectu.

Signis quibusdam & ore etiam significarunt, viri nomen esse Calichoe, mulieris Egnoge, & infantis Nutioc.

Vnæ illæ delitiæ & ludi, quos hic sylvestris edidit, cum esset Bristovii, hi fuerunt, quod cum videret tubicinem præfecti nostri equum conscendere, idem facere volebat, sed planè contrario modo, facie ad caudam conversa. Delectari au-

tem maximoperè viſus eſt, cum equum crura in ſublime jactare cerneret.

Quamdiu vixit Regina ei permiſit, ut omnis generis aves liceret illi in flumine aucupari, etiam cygnos, quorum tanta in Tameſi copia eſt, ut totus propemodum ab his contegatur. Alioqui ſine permiſſu Reginæ ſub pœna ſuſpendii id nemini licet.

Alebantur hi ſylveſtres ſuo more & conſuetudine, carne ſcilicet cruda. Accidit aliquando ut occiderent damam, eam devorarunt unà cum viſceribus & excrementis.

Non potuêre in vita diu conſervari. Nam brevi poſt adventum noſtrum vir & mulier mortui ſunt, relicto infante XIIII aut XV annorum.

Nobis quidem Deus Opt. Max. ita ſua gratia affuit, ut non niſi duos è noſtris amiſerimus, quorum unus morbo victus è vita deceſsit: alter è navigii foris procellæ vi impulſus, in mare decidit, ubi piſcibus eſca factus eſt.

Duo quoqꝫ aphracta in noſtro reditu aberrarunt, unum ad XXVII menſis Auguſti, alterum ad XXXI, idqꝫ propter

tempe-

tempeſtatem & tenebras, quæ tum inciderant. Veruntamen alterum Briſtovii Dei beneficio appulit: alterũ verò, quod Scotiam verſus iter tenuerat ut Iermutham iret, poſtea non comparuit.

Atq; hæc ſumma eſt earum rerum, quæ nobis in hac noſtra navigatione memoratu digniores occurrerunt: cætera tempus docebit, cum ulterius progredi Regiæ majeſtatis juſſu nobis licebit.

Illud ad extremum addere placuit, ex hac Forbiſſeri navigatione, quam in has ſeptentrionales regiones ſuſcepit, intelligi poſſe, quantoperè veteres à vero aberrarint, qui duas zonas circulis polaribus incluſas, ob ingens & perpetuum frigus, cœliq; aſperrimam intemperiem, inhabitabiles eſſe crediderunt. Nam nos Dei beneficio planè diverſum aſſeuerare poſſumus, nimirum non ſolum habitabiles, ſed etiam habitatas eſſe ab hominibus, licet ſylveſtribus, bardis, ſtupidis, indomitis ac rationis uſu carentibus. Et quanq; illæ ſeptentrionales regiones perpetuis nivibus & glaciebus obductæ ſint, ſoliſq; radii ob debilitatem, & quia à terra

non refringuntur, illas dissolvere non possint: nihilominus tamen Deus Opt. Max. qui dedit hominibus terram inhabitandam, sua infinita & admiranda bonitate & potentia eas quoque regiones, quæ falso habitari non posse credebantur, ita temperavit, ut homines ibi durare possint: eaque illic germinare & crescere jussit, quæ animantibus illic degentibus ad vitam sustinendam necessaria & utilia essent.

F I N I S.

AD LECTOREM.

NE aliqua pagella hic vacaret, quadam ex Iovio, Longolio & Lullo adjecimus, quæ historiam illam novi orbis jucundiorem efficerent. Tu igitur Lector his fruere & vale.

NOn ineptum hoc loco fore exiſtimaverim, ſi qui hæc repererunt, tanquam publica laude digniſsimi, memoriæ prodantur. Nam poſtquàm Columbus Ligur admirando ingentis animi captu, eruditoq; judicio vir, & uti quibuſdam apparet, Hercule Græco inuſitatæ famæ gloria major & illuſtrior, alterum propè terrarum orbem vaſto atq; intentato prioribus ſeculis Oceano, ad Occidentem nobis aperuit. Non defuêre alii atq; alii ex Hiſpanis, eo apud Hiſpalim defuncto, qui pari æmulatione laudis, & ſpe quæſtus, eadem littora ſequuti, ulteriores novæ terræ quam Pariam vocabant, terminos quæritarent, diſpari quidem Fortuna ſuſcepti curſus, quum nonnulli eorũ (ut credi par eſt) immenſo inexploratoq; abſorpti Oceano, nuſquam apparuerint, & aliqui ab Anthropophagis, qui Canibales appellantur, capti comeſtiq;, fœdam miſerabilis audaciæ memoriam reliquerint. Ea terra æquatori ſubjecta (ut *Columbus.*

ſuo

ſuo loco memoravimus) à Gaditano freto rectà inter occidentem atq; meridiem navigantibus, emenſo bis mille amplius leucarum itinere, occurrit, frondoſo ingentium rupium promontorio, tanquã roſtro Oceanum proſcindens: nam æquis lateribus littora infinito tractu, hinc ad occidentem, illinc ad meridiem immenſis adhuc ſpatiis extenduntur. Sed poſt Columbum, tres ante alios ex Hiſpania, felici auſu, & rebus geſtis maximè clari & memorabiles extiterunt. Ferdinandus in primis Corteſius, qui in poſtremum occidui littoris ſinum delatus, ad Mexicana regna terreſtri itinere contendens, ſubactis Indis, Themeſtitana urbe potitus eſt, quum fabricatis navigiis, eam urbem ſalſo in ſtagno poſitam, ædificiisq; & incolarum frequentia Venetæ urbis inſtar admirabilem, multis proſperè factis præliis expugnaſſet. Mexicanæ genti, ſuperis vivos homines, ſed maleficiis damnatos, immolare fas eſt, placariq; numina humano ſanguine credunt, & poſt mortem non interire animas perſuaſum habent, ut credi par eſt, ex diſciplina ſuperſtitioneq; Druidarũ,

ortesius.

quorum

ditano fre-
meridiem
e amplius
ondoſo in-
o, tanquã
: nam æ-
o tractu,
meridiem
untur. Sed
os ex Hi-
ſtis maxi-
runt. Fer-
qui in po-
a delatus,
nere con-
neſtitana
s navigi-
ſitam, æ-
a Vene-
ltis pro-
t. Mexi-
nes, ſed
fas eſt,
ine cre-
ire ani-
par eſt,
uidarũ,
uorum

quorum ſumma authoritas antiquiſsimis temporibus in Gallia pariter atque Britannia viguiſſe conſtat. Ita ut Corteſio non omnino difficile fuerit, ſubactam armis gentem per ſe ingenioſam & docilem, tormentorumq; miraculo terrefactam, ad Chriſti cultum, abdicatis idolorum ſuperſtitionibus, traduxiſſe: literas enim jam noſtras admirantur & lubenter diſcunt, rejectis hieroglyphicis imaginibus, quibus annales conſcribere ſolebant, variis picturis regum ſuorum memoriam poſteris tradentes. Quorum annalium volumen ex perpetuis, ſed introrſus complicatis foliis confectum, tigridisq; maculoſo tergore protectum, vir illuſtris Franciſcus Covos, Cæſariani ſcrinii magiſter, mihi dono dedit. Mexicanos pro rege ſuo & pro libertate dimicantes, nulla res magis exterruit, quã equeſtris turmæ impetus, quum equitem integrum eſſe animal Centauri ſpecie putarent. Sed poſtquàm equi duo Indicis confoſsi ſparis, mactatiq; clavarum ictibus conciderunt, depræhenſo errore, detracta ſtatim equis coria, uſq; adeo exactè tomento repleverunt, ut vivorum

effigiem

effigiem repræsentarent, & in templo tanquam admirabilis rei spectaculo suspenderent. Cæterum Cortesius è Mexicana regione per occidentalem lineam terrestri itinere profectus, non longè abesse maria ab incolis didicit, paucisque diebus ad littus exterioris Oceani peruentū est, unde, si classes adessent, peti posse cōfideret per Antipodas, Sinarum regna, Catainasque oras ad orientem nostrum, jampridē aditas Lusitanis, à quibus non longè, in eo tractu, beatæ multo aromate atque unionibus Molucchæ insulæ, sub æquinoctiali linea sitæ esse dicerentur. At Cortesio perpetuis Hispanorum historiis celebrato, claritate nominis æquari potuit Blascus Nonius, nisi turpissimo vitæ exitu, pristinæ laudis decus obscurasset. Ab hoc enim diu pervagante Pariæ terræ, & Darienæ regionis littora, repertus est isthmus ad Vrabanum sinum, quo duo ingentia maria dirimuntur. A Comogro siquidem ingentis amnis ostio Darienisque littore, per inaccessos prope montes, monstrantibus iter indigenis, Blascus summa juga tenuit, & subjectū in adverso littore vastissimi pelagi sinum conspe-

Blascus.

conspexit, in quo auri & unionum ditissima regna reperta sunt, atq; item cõspectę aditæq; aliquot insulæ earũ rerũ opulentia insignes. Itaq; invẽto multo auro, Blascus breviorem transitũ quęrens, non plus inter se distare diversa maria quàm centũ milliaribus depræhendit, sicuti in Oceaneis decadibus Petrus Martyr Anglerius scitè refert, verum itinere adeò densissimis nemoribus & abruptis petris, frequentibus fluviis impedito, ut nõ nisi magno cum labore periculoq; illac nostri permeent, quum passim inhospitæ ac insidiosæ gentes venenatis instructæ sagittis occurrant. Quibus de causis Blascus eius tractus regulis, aut muneribus delinitis, aut cruenta acie subactis, quatuor castella, ut commeantibus ab utroq; mari tutissimus esset receptus, opportunis intervallis constituit, ædificata etiam classicula in proximo portu, cui divo Michaëli nomen fuit. Cæterum dira auri sitis noviq; imperii libido, Blasci animum non multò post occupavit, eo rerum exitu, ut affectati regni crimine damnatus, capite plecteretur. Indignus, hercle, eo supplicio, nisi perfidiose defecisset quòd ad lævam longo tractu Peruana

& Cu-

& Cuſcana regna auro & gemmis ſcatentia, ſucceſſoribus Almagro atq; Pizarro demonſtrarit. Ibi enim ferunt nullam aliam, quàm ſolido ex auro privatis in domibus vaſorum omnis generis ſupellectilem reperiri. Montium rupes ingenitis adamantibus, præcipueq; ſmaragdis, & cyanis & carbunculis collucere, flumina propè univerſa auream arenam trahere. Solum fœcunditate rerum omnium incredibili, & perpetuo ferè Autumno florere. Ex mira quoq; cœli clementia, homines integra valetudine, ſeculi ætatem implere, ſic, ut intempeſtiva mors Blaſci videri poſsit, quo authore, tanta, ut diximus, vis auri & gemmarum in Cæſaris ærarium deferatur. Sed ſupra Corteſiũ & Vaſchum, portentoſa

...gella- navigatione inclytus fuit Magalanes Luſitanus exul, qui auſpicio Cæſaris alterum Pariæ terræ littus in orientem obverſum quinq; navium claſſe percurrit, legendoq; oram, prætervectus lineam capricorni atq; oſtia immenſi Argentei fluminis, uti Hiſpani vocant, ferorum gigantum inſtar prægrandes homines belluarum pellibus contectos reperit. Nec

multum

multum inde, uti avidè quærebat, prope antarcticum circulum in anfractuoſas fauces audacter invectus eſt, non inani conjectura judicans, novi orbis terras illac irrumpente Oceano eſſe permeabiles, eumq; profecto ſinum non longo tractu in apertum ad occidentem pelagus deſinere. Neq; eum ratio ex naturæ lege deducta fefellit, qua terra omnis circumfluente Oceano variis ſinibus ambitur. Ad lævam nivoſæ rupes ſpectabantur, ſuis culminibus primam aëris regionem excedentes. Eæ pertinebant ad eam plagam perpetuo gelu (ut credi par eſt) rigentem, quæ antarctico ſubeſt. Sed nec in ea cœli parte polus, uti apud arcticum contingit, lucidiore aliquo aſtro notatur, quum parvæ ſtellæ, nullo vel certè languido fulgore nitentes, polare punctum deſignent, duabus nubeculis ſtabili pigroq; rotatu immobilis poli ſedem ita circumeuntibus, ut Vrſæ noſtræ tenorem & ſpeciem nautis obſervatoribus, nuſquam fallente magnetis uſu certiſſimè præbeat. Procedenti per occiduam lineam Magellani, tortuoſæ & inæquales ſemper fauces occurrebant, mare au-

tem modò fluctuoſum ſpumoſiſq; vorticibus, & ſævo mugitu reboans, modò tractabile & pigrum, prout objectis incideret cautibus, aut in latos ſinus expanſum deferveret, vario velorum flexu perſulcabat, nuſquam arctiorem ſinum trium milliarium ſpacio, nuſquam ſeptem latiorem nactus, quum à dextra depreſsiora littora arboribusq; veſtita, nulla tamen apparente hominum cultura, ad lævam verò cuncta gelu horrentia, maximeq; ſcopuloſa ſpectarentur, collucerent tamen ad dextrã excitati introrſus ignes ab incolis, ut de adventu novę claſsis proximis populis ſignificarent. Cæterùm Magellanes diu crebris orationibus ſuſtentatos delinitosq; nautas, qui jam animos deſponderant, quod neq; progredi neq; regredi, niſi incerta vitæ ſpe poſſe crederent, poſt vigeſimum & ſeptimum diem, ex quo ſinum intraſſet, in apertiſsimum vaſtiſsimumq; Oceanum eduxit, ad dextram vela deflectens, utpote qui terras ad antarcticum ultimæ continentis eſſe putaret, & ad lævam mitiora omnia ſe inventurum arbitraretur. Quando jam ad tropici capricorni circulum, &

ad ipsam æquatoris lineã rediret, sub qua Moluccas, quas quærebat, insulas oĩno sitas esse didicisset. In dextra itaq; Peruana & Cuscana regna, totumq; illud immensum Pariæ terræ occidentale littus relinquebãtur, quod Blaschus post transcensum Vrabanum isthmum, Hispanis successoribus, ad condenda regna, serendaq; etiam, propter auri sitim, intestina prælia demonstrarat. Nihil .n. inde Magellanes terrarum usquam vidit, præter duas insulas, quæ desertæ appellantur, perhibentq; eas cosmographiæ periti, ex diametri ratione Italis esse antipodas. Discessit inde Magellanes planè cõsumto omni commeatu, lenissimis atq; his uno tempore perennibus usus ventis, trimestri confecto cursu, obversis semper ad æquatorẽ proris, non Moluccas quidem attigit aromatum pretiosorum fertilitate celebratas, verum immensi propè ambitus insulas, Iavanam, Pornem & Subutham, ipsa Britannia majores, è quibus Moluccæ satis exiguæ, sed præstantia rarioris aromatis insignes, incolarum digitis tanq; propinquæ monstrabantur. Sed Magellanes fatalis voti sui compos,

in limine qui eas viderat adire non potuit: cum Mauthane ſiquidem inſulæ regulo, Suethani ſocii regis auſpicio, acie dimicans occubuit: eiq; ſuffectus eſt Serranus, qui nihil commodius duxit, quàm ab his inſulis inhoſpitaq́; terra perfidioſæ gentis protinus exceſsiſſe, quòd ſibi ad paucos redacto, numeroſa bellicoſæ ejus gentis manus juſtum incuteret metum, quoniam ferreis gladiis & præpilatis haſtis uterentur. Verum dum adit regulos Serranus, amicitiasq́; & fœdera jungere, ac Chriſtianæ religionis cultum inducere contendit, et quod inſtituti erat, naturam & magnitudinem Moluccarum ſcrutatur, regulis uno conſenſu adverſus peregrinos ad arma concitatis, in Bornæ inſula captus, miſereq́; à ſociis deſertus eſt, qui inſidias veriti publicam ſalutem novi ducis libertati & vitæ anteponendam cenſebant. Atq; ita cariophylli & cinamomi nucisq́; myriſticæ ſurculos ex natali ſolo colligentes, ut teſtimonii certam fidem referrent, ex quatuor navibus vetuſtate ſemicorruptis, duas magna cura, uſi illarum armamentis, materia & clavis, refecerunt, Eurisq́; vela

dan-

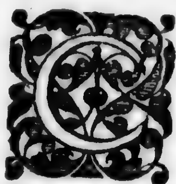
dantes incogniti Oceani immensis spaciis usque adeò audacter se crediderunt, ut prætervecti auream Chersonesum, & Samotram, quæ Taprobana olim fuit, Gangeticiq́; item sinus emporia, & Cumerum promontorium, ac deniq; Calecutham superarint, nusquam à Lusitanis conspecti, qui Indicam oram præsidiis obtinebant. Inde verò ad Bonæspei promontorium cursum habentes, eo superato, dextrorsum per Æthiopię littora ad Hesperides insulas contra Praxium promontorium, altera tantum navi, non amplius quàm viginti duo homines semivivi pervenêre. Ibi qui totum undiq; emensi orbis ambitum circuierant, Barbarorumq́; mille insidias & omnem maris sæuitiem evaserant, à Lusitanis insulæ præsidibus custodiæ traditi sunt. Nec multò post tamen ex his Hieronymus Plegaphæta Vicentius, voto pro salute redituq́; suscepto, ad Clementem Romã venit. Is tanto subternavigati orbis miraculo fidelibus testimoniis comprobato, multa nostris admiranda, observandaq́; posteris, pictura & scriptis adnotata deposuit: sic ut Magellanes nihilo felici-

or Blaſco, ſed inuſitata laude præſtantior, exiſtimari poſsit, niſi inauditi antea freti faucibus adinventis, tantæ rei infirma adhuc fides famam elevaret, quum nemo hactenus à vigintiquinq; annis eas fauces ſedulò quæritans intrarit aut viderit. Neque operæ pretium eſſe reor, ut à legentibus hoc loco & ad hiſtoriæ contextum properantibus, veniam deprecer, quòd me ii tres viri, inclytis heroibus comparandi, ab inſtituto longius abſtraxerint, quando eos omni laude ad perennem nominis famam exornandos putem, veterum Græcorum more, qui ingeniorum fœcunditate & gloria pollentes, non ipſos modò admirandarum rerum & regionum inventores, ſed minorum etiam artium opifices, carminum ſuorum præconiis, æternitati conſecrarunt.

CHRI

CHRISTOPHORVS LONGOLIVS OCTAVIA-no Grimoaldo S.

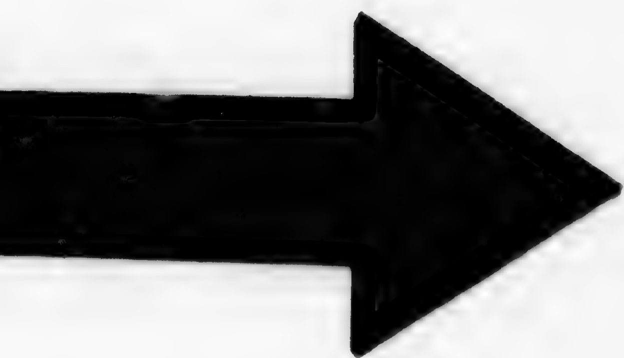
Onsumsi hesternū diem ferè totum cum Fr. Chærecato, viro, qui nec à literis nostris abhorreat, & multis magnisq; de rebus à Pont. Max. ad Cæsarem sæpè legatus sit. Is cùm mihi multa de Cæsaris imperii magnitudine atq; opibus narrasset, ostendit ad extremum monstrificas quasdam rerum species, quas ab Indorum regibus ad Cæsarem missas, atq; sibi ab eodem Cæsare donatas esse affirmaret. Eæ magna ex parte gemmæ quædam ampliores fuerunt, tam confusis metallorum generibus, ut neq; discretum quicquam in eis appareret, & multarum etiam animantium simulacra exprimerent, eaq; non tam fortuito linearū colorumq; concursū, quàm ipsa extantis materiæ mole conformata. In iis erant anatū rostra, gallicorum canum capita, pavonum pennæ, atque alia id genus pleraq;. Verum omnium admirationem facilè vicit, ejus quæ apud Indos religiosissimè

colitur, Furiæ perſona, non nativa quidem illa, ſed hominum ingenio precioſè & affabrè deformata. Audiſti enim puto, mira iis gentibus ſuperſtitione eſſe perſuaſum, Deam & Furiam ſic mundi imperium inter ſe initio diviſiſſe, ut illa cœlitibus, hæc inferis & manibus jus diceret: atq; ita fieri, ut dum hanc unam ſibi placatam trepido metu cupiant, eam omni etiam divini cultus honore proſequantur. Lignea igitur ejus eſt perſona, ſed cui tenuiſsimum vermiculati operis emblema ita inductum ſit, ut penicillo depicta, non gemmeis teſſellis ornata videatur. Mentum, ſuperiuſq; & inferius labrum Cyanei lapilli ſegmentis enitent. Naſus, genæ, malæ, buccæ ſaphiri micis ſplendent. Supercilia à fronte tenui ex jaſpide tenia diſtinguuntur. Frontem latior è ſmaragdo faſcia præcingit, quæ ſecundum aures leviter demiſſa ad mentũ uſq; utrinq; porrigatur. Superiora rutilo jaſpidis nitore colluſtrantur. Os hians dentes oſtentat quatuor, latos, continuos, candidos, ac item duos, qui rictum hinc atq; hinc claudant, exertos, nec aprugnis abſimiles. Eburnei quoq; ocu-

lorum

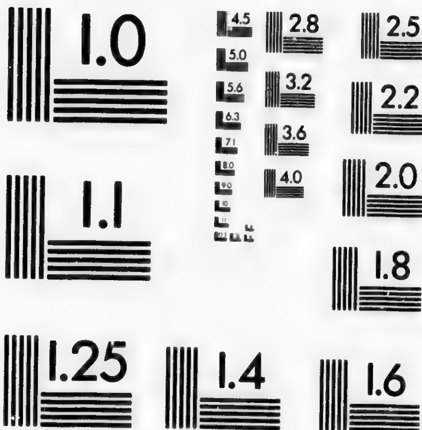
lorum orbes, ex electro ruffa feneſtrantur pupilla, ſpeculi vim tam abſolutam reddente illa, ut totam hominis imaginem exprimat atque repræſentet. Quæ ad ſuperciliorum & naſi commiſſuras ſubſidet lacuna, ea verò eburneola bulla expletur. Tempora autem iiſdem quibus oculi, electrinis ſpeculis illuſtrantur: ſed teretibus iis, non orbiculatis. Auriculæ pro perſonæ modo grandiores ex jaſpide effulgent. Omnino res viſenda quidem illa, ſed ſtructura potius & opum magnitudine, quàm ulla liberalis faciei dignitate. Mihi quidem ut primum ejus ſpectandæ poteſtas facta eſt, Furiam videre ſum viſus, aſpectu barbaro tetram & horridam, ore hianti, exertis utrinq; dentibus, colore partim cæruleo, partim viridi, partim rutilo, nec eo tamen uſquam ſatis florido, ſed vel auſtero, vel diluto, vel pingui, vel etiam, quod umbrarum concurſu evenit, obſcuriore & ingrato. Vale.

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

ANTONIVS LVLLVS HISPANVS.

INdorum gens illa novi orbis (quem Columbus primum Ferdinando & Isabellæ Regibus Hispaniarum Buxolæ beneficio investigavit, & sub Carolo V. Imp. postea magnis laborib. Hispani cũ Cortesio, Valboa, Pizarro & aliis ducibus regno Hispaniæ addiderunt) præter figuram nihil planè habuisse humanitatis comperta est: nullum pudorem, nullam amicitiã, nullam fidem. Nam (paucis aliquot principibus eorum demtis, quos oratione usos ferunt et rationibus) cæteros à beluis differre nihil dixeris, præter faciem: quanquam & hanc ipsam miris modis deformant, ne homines esse videantur, sed serpentes potius aut crocodili. Feris omnibus truculentiores, occisorum in bello hominum membra palpitantia mordicus depascunt, sanguinemq́ sugunt ex iisdem corporibus, vulturum in morem: quod neq́ lupi neq́ ferarum genus ullum sic in suam similitudinem meditatur; & fabulæ instar videri

ri posset, nisi tam multis testimoniis jam esset roboratũ. Et quia nihil est tam horridum et insuave, quod consuetudine non aliquando mitescat et tanq; maceretur: iis qui regionem illam (etiam ex Hispanis) subegêre, nescio quid profecto affricuerunt feritatis et sævitiæ: ut quidam inter eos reperti sint (sive exemplo moti, sive ærumnarũ mole oppressi) à magnis sceleribus & immanitate vix se continentes: facti cupidi, rapaces, seditiosi perinde atq; ipsi incolæ. Et ne feces populi cõmemorem, primi ipsi duces, qui Peruanam illam terram cepere, et in illa gubernanda sibi successere, nonne mutuis cedibus omnes ferè confecti sunt? Nam Franciscus Pizarrus suffocavit Almagrum: Pizarrum necari fecit filius Almagri: hunc postea Vasca jugulavit: Vascam cepit Blasco: hunc in prælio interfecit frater Pizarri. Adeò corrumpuntur illic mores: sive id accidat exemplo incolarum, sive à cœli natura, sive ab auri atq; argenti copia, quæ oblata passim reddit attonitos & extra ipsos, homines alioqui cupidos & avaros.

ΤΕΛΟΣ. Τῷ θεῷ δόξα.

NORIBERGÆ

Imprimebatur, in officina Catharinæ Gerlachin, & Hæredum Iohannis Montani.

ANNO

CIↃ IↃ XXC.

Ca-

